

2009-10-27

Övergripande strategier och budget för år 2010 med flerårsplan 2011-2012

Örebro kommun

ÖREBRO

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Innehållsförteckning

1	Örebroarnas behov.....	1
1.1	Övergripande strategier ur ett medborgarperspektiv	1
1.1.1	Den ekologiska dimensionen - ett hållbart Örebro.....	2
1.1.2	Den ekonomiska dimensionen - ett attraktivt Örebro.....	5
1.1.3	Den sociala dimensionen - ett tryggt Örebro.....	7
2	Örebro kommuns verksamheter.....	9
2.1	Övergripande strategier ur ett verksamhetsperspektiv	9
2.1.1	Medborgardialog – utveckling av demokratin.....	9
2.1.2	Jämställdhet och mångfald	10
2.1.3	Civila samhället/social ekonomi.....	10
2.1.4	Arbete för minskat utanförskap.....	11
2.1.5	Tillgänglighet	12
2.1.6	Folkhälsoarbete.....	12
2.1.7	Klimat och miljö.....	13
2.1.8	Näringsliv	15
2.1.9	Upphandling	18
2.1.10	Arbetsmarknad, vuxenutbildning och mottagning/introduktion	19
2.2	Barn och utbildning	21
2.2.1	Övergripande	21
2.2.2	Kunskapsmålet	21
2.2.3	Utvecklingsarbete för ökad måluppfyllelse.....	21
2.2.4	Trygga barn	22
2.2.5	Valfrihet.....	22
2.2.6	Delaktighet och inflytande	23
2.2.7	Integration.....	23
2.2.8	Den demografiska utvecklingen	24
2.2.9	Natur, miljö och folkhälsa	24
2.2.10	Fristående enheter.....	24
2.2.11	Förskola och barnomsorg	25
2.2.12	Grundskolan	26
2.2.13	Gymnasieskolan	28
2.3	Social välfärd	29
2.3.1	Övergripande	29
2.3.2	Social ekonomi	30
2.3.3	Anhöriga	31
2.3.4	Förebyggande arbete och tidiga insatser	31
2.3.5	Vård och omsorg	32
2.3.6	Sociala frågor.....	34
2.3.7	Rättssäkerhet.....	35
2.3.8	Funktionsnedsättningar och tillgänglighet	36

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

2.4	Samhällsbyggnad	37
2.4.1	Övergripande	37
2.4.2	Etableringsvänlig kommun	37
2.4.3	Landsbygdsutveckling	37
2.4.4	Bostad för alla	38
2.4.5	Stadsutveckling	38
2.4.6	Kollektivtrafik	39
2.4.7	Fritid och turism	40
2.4.8	Kultur & Demokrati	40
2.4.9	Energi & Klimat	41
2.4.10	Trafik	41
2.4.11	Våra egna lokaler	42
2.4.12	Naturvård	42
2.5	Organisationsutveckling	43
2.5.1	Demokratisk organisation	43
2.5.2	Personal och administration	43
3	Medarbetare – strategier ur ett medarbetarperspektiv	45
3.1.1	Kommunens organisation	45
3.1.2	Arbetsgivarpolitik	45
3.1.3	Bakgrund	46
3.1.4	Personal- och kompetensförsörjning	46
3.1.5	Organisationsutveckling	47
3.1.6	Sjukfrånvaro	48
3.1.7	Arbetstid	48
3.1.8	Lönepolitik	49
3.1.9	Chefskapets betydelse	49
4	Ekonomi	50
4.1	Övergripande strategier ur ett ekonomiperspektiv	50
4.1.1	Kommunen	50
4.1.2	Konjunktur- och strukturbuffert (Konjunkturutmättningsbuffert)	51
4.1.3	Kommunens bolag	52
4.2	Förutsättningar	55
4.3	Finansiella mål och ekonomisk översikt	57
4.4	Resultatbudget	58
4.5	Förändringar efter kommunstyrelsens budgetförutsättningar i juni	58
4.6	Driftbudget 2010	59
4.6.1	Programområde Barn och utbildning	59
4.6.2	Programområde Social välfärd	60
4.6.3	Programområde Samhällsbyggnad	61
4.6.4	Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	61
4.6.5	Anslag till kommunstyrelsens förfogande	62
4.7	Driftbudgetramar för år 2010	64

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.8	Finansnettot	66
4.9	Investeringsbudget 2010	66
5	Ekonomi- och verksamhetsstyrning i Örebro.....	68
5.1	Styrningen i Örebro kommun	68
5.1.1	Utgångspunkter.....	68
5.1.2	Kommunfullmäktiges styrning av nämnderna	69
5.1.3	Ansvar och roller	70
6	Uppföljningsuppdrag	73
7	Mål för god ekonomisk hushållning.....	75

1 Örebroarnas behov

1.1 Övergripande strategier ur ett medborgarperspektiv

Inledning

Budgetens första kapitel redovisar de grundläggande värderingarna och strukturerna som styr kommunens arbete ur ett medborgarperspektiv. Det handlar om att beskriva kommunen utifrån, genom örebroarens ögon.

Örebroarnas möjligheter och behov, rättigheter och skyldigheter ska vara vägledande för utvecklingen av kommunen och dess verksamheter. Det viktiga är att ständigt försöka fokusera på de möjligheter som varje individ bär med sig. Kommunen ska i så stor utsträckning som möjligt verka stödjande för växande individers egen vilja och egna initiativ. Som örebroare har man också både kortsiktiga och långsiktiga behov. De kortsiktiga, till exempel uttryckta i ett behov av en förskoleplats eller en god hemvård, kräver ständiga anpassningar. De långsiktiga, till exempel uttryckta i behov av en god livsmiljö eller ett socialt stabilt samhälle, kräver andra former av kommunalt engagemang.

Medborgaren i centrum

Kommunens uppdrag definieras alltid av medborgarnas krav på vad den offentliga sektorn ska utföra. Det begränsas alltid av hennes rätt till och behov av makt över sitt eget liv och hennes vilja att avstå från sina inkomster till den gemensamma offentliga sektorn genom skatter.

Alla människor är i någon del av sitt liv beroende av kommunens service. Perspektivet får aldrig vara att kommunen ska ta över de enskilda individernas, familjernas, nätverkens, organisationernas och företagets initiativ och utvecklingsmöjligheter. Kommunen ska vara stödjande så långt som möjligt. Samtidigt finns en rättighet för medborgarna att räkna med offentligt finansierad hjälp efter prövning. Som elev, boende, brukare, klient, kund är medborgaren alltid i centrum för kommunens verksamheter. Ingen kommunal verksamhet har sin egen verksamhet som självändamål. Medborgaren står i centrum. Detta innebär att hon självklart ska vara delaktig i de beslutsprocesser kommunen arbetar med. Väl informerade medborgare, som engageras tidigt i processerna, borgar för en god livskvalitet och en stabil demokrati.

Människor är olika med olika möjligheter och behov, rättigheter och skyldigheter. Både som organisation och som samhällsaktör måste kommunen förhålla sig till detta. Utifrån kommunens syn på individen i centrum måste tre perspektiv alltid finnas med i all kommunal planering och allt beslutsfattande: Barnperspektivet, där barnens rättigheter och möjligheter utifrån FN:s barnkonvention, sätts i centrum. Genusperspektivet, som pekar mot en organisation som ger alla, oavsett kön, lika möjligheter. Mångfaldsperspektivet, där individer med olika förutsättningar och bakgrund tillmäts samma betydelse. Dessa tre perspektiv är prioriterade i all kommunens verksamhet och har sin grund i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Medborgaren står alltid i fokus för kommunen. Kommunen arbetar därför med olika redskap för att tydliggöra detta inom organisationen. Olika former av tjänstegarantier inom alla programområden är ett prioriterat sätt att utveckla medborgarperspektivet.

Ett annat sätt att tydliggöra medborgarens centrala roll är att kommunala beslut i så stor utsträckning som möjligt ska föregås av en dialog med medborgarna. Det kan innebära direkta samtal, möten med olika grupper eller formaliserade dialoger exempelvis genom kommunens hemsida.

Valfrihet

Örebroarnas valfrihet ska öka. Möjligheter att driva olika förskole- och skolprofiler ska utvecklas och stödjas för att erbjuda en bred mångfald av verksamheter. En större mångfald ska finnas när det gäller fristående utförare. Den ökande mångfalden medför att alla familjer så långt som möjligt ska ges förutsättningar att välja mellan olika förskolor och skolor. Även inom andra programområden ska valfriheten öka. Exempelvis kan äldreboenden drivas av alternativa utförare.

Icke-kommunala utförare av offentligt finansierad verksamhet ska ha likvärdiga förutsättningar som de kommunala. Örebro kommun ska bemöta fristående utförare som vill etablera en verksamhet med en positiv attityd.

I Örebro ska man känna sig trygg i vetskapen om att vården och omsorgen av våra äldre präglas av värdighet och respekt. Ökade inslag av upphandling av olika verksamheter, liksom användandet av lagen om valfrihetssystem (LOV), ökar valfriheten för de äldre och deras anhöriga.

En trygg kommun

En trygg kommun är utgångspunkten i kommunens arbete. I Örebro kommun bor, arbetar, studerar, leker och möts många människor. Örebro ska vara en öppen, jämlik och integrerad kommun. Vi som lever här har ett ansvar att försvara de grundläggande livsvillkoren för våra barn, barnbarn och kommande generationer. Det gäller såväl förhållanden mellan människor i samhället, som mellan samhället och vår gemensamma miljö. Tryggheten i bostadsområdet, i skolan, på fritiden och i arbetet är grundläggande för många medborgares aktiva medverkan i samhällsbyggandet.

1.1.1 Den ekologiska dimensionen - ett hållbart Örebro

Inledning

Den ekologiska dimensionen beskriver vår vilja att tillsammans med örebroarna skapa ett hållbart Örebro. Ett lokalt samhälle tar ansvar för vår gemensamma livsmiljö, inte bara idag utan även för kommande generationer. Örebro kommun ska vara en föregångare när det gäller ekologiskt hållbar utveckling. Ett hållbart samhälle kräver bland annat att produktion och användning av fossila bränslen minskar. Offentlig upphandling är ett område där kommunen ska ställa viktiga klimatfrämjande krav. Det kräver även att kommunen måste ha ett ekologiskt förhållningssätt till samhällsplanering. Ett speciellt fokus riktas därför på frågan kring klimatförändringar.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Kommunens grundsyn är att människan är aktiv och skapande, vill och kan ta ansvar för sina handlingar samt att varje människa har positiva utvecklingsmöjligheter. Den samhällsutveckling som vi medverkat till har lett till ett ohållbart samhälle. Ny teknik och smarta, effektiva lösningar leder till nya möjligheter att lösa dagens allvarliga miljöproblem. Ändrade rutiner och vanor är en annan del i arbetet för ett ekologiskt hållbart samhälle. Kommunen ska bli bättre på att anpassa sig till de klimatförändringar vi ställs inför. Det gäller såväl samhällsplanering som kommunal verksamhet.

Ren luft och rent vatten

Vårt sätt att leva har skapat problem som kommer att följa flera generationer. Det mest aktuella problemet är klimatförändringarna. Den fysiska samhällsplaneringen ska utgå från att vi kraftigt vill minska kommunens negativa klimatpåverkan. Gift- och kemikaliespridningen skapar också stora och outforskade konsekvenser. På vissa platser i Örebro överskrids även flera miljökvalitetsnormer bland annat när det gäller skadliga partiklar i luften. Åtgärder ska därför vidtas och genomföras för att komma tillrätta med detta.

Kommunen ska ta sitt ansvar och ge medborgarna bättre förutsättningar att minska sin miljöpåverkan. Det är också av extra vikt att noga analysera de olika färdriktningar kommunen har att välja mellan. Miljökonsekvensbeskrivningar är självklara inför varje viktigt beslut. All samhällsplanering samt ny- och ombyggnation ska ske utifrån ett hållbarhetsperspektiv och kretsloppstänkande.

Svartån är idag vår enda råvattentäkt. Därför ska Svartån och dess tillrinningsområden skyddas inför framtiden. Kommunen fortsätter att prioritera arbetet med det pågående projektet ”Rena Svartån” och göra den badbar samt projektera för en alternativ råvattenkälla.

Kommunen måste öka medborgarnas och medarbetarnas riskmedvetenhet och verka för ändrat beteende, för att undvika nya miljöhot och minimera miljöpåverkan. Det är likaså självklart att medborgarna ges möjligheter att påverka sin omgivning och boendemiljö.

Klimatutmaningar

Klimatet ställer oss inför stora utmaningar för företagande, transporter, infrastruktur och livsstilsfrågor. Men klimatfrågan skapar också möjligheter. I en värld där klimatet förändras kommer det att skapas nya nischer för nyföretagande, byggt på en miljömedveten grund. Här kan Örebro kommun spela en aktiv roll som föregångare, som beställare och som samarbetspartner.

Vi befinner oss i en omvärld som ständigt förändras. Klimatförändringarna börjar tas på allvar av de allra flesta staterna och deras ledare. Örebro kan lära av de initiativ som tas runt om i världen. Klimatfrågan kräver att vi arbetar både ansvarsfullt och med samlad kraft för att minska våra klimatpåverkande utsläpp. Örebro kommuns ambition är att fortsätta det långsiktiga samarbetet med näringslivet, andra aktörer och kommuner, både nationellt och internationellt. Detta inte minst för att inspirera och lära av varandra, men även för att kunna ha en gemensam lokal vision med tydliga klimatmål.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Stabil ekonomi

Den globaliserade ekonomin ställer nya krav på hur både ekonomisk och ekologisk hållbarhet ska värnas. Problem i en del av världen kan snabbt leda till problem i alla andra delar.

De ekonomiska resurserna måste brukas så att kommunens ställning både på kort och på lång sikt är stabil. Det är lätt att definiera stabilitet enbart utifrån ekonomiska termer, men stabiliteten måste även ha andra dimensioner som närmiljö och hälsa. Det finns övertygande bevis för att såväl klimatförändringar som andra miljöproblem kan komma att skapa stora påfrestningar internationellt såväl som i lokalsamhället. Ökade temperaturer och förändrade nederbörds-mönster riskerar att skapa nya flyktingströmmar liksom nya kostnader som drabbar kommunen. Kommunen ska ha en aktiv omvärldsbevakning. Genom att analysera konsekvenserna minimeras riskerna för att kortsiktiga effektiva lösningar innebär ökade kostnader och negativ samhällsutveckling på lång sikt.

Hållbar kunskap

I ett föränderligt samhälle är lärandet är nödvändigt och livslångt. Det behövs ständig kompetensutveckling för att kunna följa med i utvecklingen.

Med kunskap kommer även ansvar. Kunskap om klimatförändringar, ekologisk och närproducerad mat är viktig för vår närmiljö och för hållbar utveckling. Kommunens personal ska lära sig mer om hållbar utveckling för att kunna föra ut kunskapen i verksamheter som exempelvis skola och äldreboenden. Örebro kan lära av andras initiativ, inte minst av sådana som tas runt om i världen.

För att kunna skapa ett långsiktigt hållbart demokratiskt samhälle krävs att medborgarna har förmågan att både bilda sig egna uppfattningar, även om svåra problem, liksom att de själva kan formulera förslag och genomföra lösningar. Kommunens uppgift är att ständigt utveckla det livslånga lärandet.

Samverkan

Knappast något område visar så tydligt på behovet av sektorsövergripande samverkan som klimat- och miljöområdet. Klimatfrågorna kan inte lösas genom åtgärder av enbart samhällsbyggnadskaraktär. Istället handlar det både om att kommunens hela organisation måste anpassas till ett klimatneutralt arbetssätt, och om att kommunen på olika sätt påverkar örebroarna till att agera klimatneutralt. Varje verksamhet, varje förvaltning, varje nämnd och varje styrelse har det uppdraget. Även om klimatfrågan är den tydligaste sektorsövergripande frågan, gäller det inom alla områden att inte agera stuprörmässigt, utan att agera över gränserna för den enskilda individens bästa. Kommunen ska bli bättre på att arbeta med ekologiskt hållbar utveckling och klimatfrågan inom alla verksamhetsområden.

Förutsättningen för att Örebro ska bli en ledande ekologiskt hållbar kommun är att organisationen i all verksamhet har ett klimatperspektiv, samt att alla medborgare uppmuntras att ta sitt ansvar. Klimatfrågan kräver att vi arbetar både ansvarsfullt och med samlad kraft för att minska våra klimatpåverkande utsläpp.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

1.1.2 Den ekonomiska dimensionen - ett attraktivt Örebro

Inledning

Den ekonomiska dimensionen beskriver vårt arbete att tillsammans med enskilda och företag skapa de nödvändiga ekonomiska resurserna som krävs för att bygga ett samhälle som är attraktivt för boende, arbetande, studerande och besökande.

Örebro har ett unikt läge i närheten av Sveriges demografiska mittpunkt. Det innebär att det ofta är transportekonomiskt och långsiktigt ekologiskt mest hållbart att transportera gods via Örebro. Med hänsyn till behoven av en långsiktigt god livsmiljö, en god boendemiljö och ett långsiktigt väl fungerande näringsliv, ska kommunens geografiska läge användas i konkurrensen med andra regioner.

En kommun med och för arbete

Vår vision för Örebro är en kommun med ett livaktigt lokalt näringsliv. Det lokala näringslivet byggs upp av små och större lokala företag, nationella och internationella aktörer, nystartade företag och företag med långa traditioner. Örebro ska vara en kommun där det lokala näringslivet är starkt, där entreprenörskap karaktäriserar stora delar av samhället, och där en stark tillväxt möjliggör nya jobb. Kommunens politik inriktas på att fler människor ska komma i arbete och vara självförsörjande. Privat företagande kompletteras med socialt företagande, d.v.s. företagande utan avkastningsintresse och med en stark social profil.

Bättre företagsklimat för fler jobb

Med Örebros geografiska läge, en god offentlig service, goda kommunikationer, ett universitet, ett universitetssjukhus, ett brett kulturutbud och en tradition av handel och industri har vi goda förutsättningar att ha ett blomstrande näringsliv. När företagsklimatet förbättras, företagen växer, nya företag startas och fler människor har ett arbete att gå till betyder det större skatteintäkter. Då står kommunen bättre rustad att klara av att behålla och utveckla välfärden. Detta är speciellt viktigt när vi nu befinner oss i en allvarlig lågkonjunktur. I ett sådant läge behövs öppenhet för nya idéer, arbetsmetoder och samverkan med andra aktörer.

En vacker stad

Örebro har en vision att bli Skandinaviens mest attraktiva medelstora stad. Det innebär också att hela kommunen; landsbygd, mindre samhällen och staden, har ett åtagande att leva upp till. Örebro kommun ska i all sin planering fokusera på betydelsen av att skapa en vacker stad, för boende, arbetande, studerande och besökande.

Ren luft och rent vatten

En förutsättning för ett gott resursutnyttjande är att de grundläggande mänskliga behoven är tillgodosedda. Ekonomi är också ren luft, rent vatten och en giftfri miljö. För att kommunens resurser till välfärdsarbetet ska värnas, krävs att den kommunala planeringen hela tiden värnar den rena luften och det rena vattnet.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Universitetsstad

Örebro har under de senaste åren gått från att vara en stad med en högskola till att vara en stad med ett universitet. Målet är att bli en universitetsstad där universitetet är en självklar integrerad del i staden. Kommunen har prioriterat arbetet med att skapa närmare samarbeten mellan de olika organisationerna för att stärka såväl kommunen som universitetet i en allt mer konkurrensutsatt omvärld.

En långsiktigt hållbar arbetsmarknad måste byggas på fler högkvalificerade arbeten i kommunen. Örebro universitet är här en framgångsfaktor. Idag stannar för få studenter i Örebro efter avslutad examen för att berika Örebros näringsliv. Fler studenter måste också ges möjligheter att starta och driva egna företag. En ökad satsning på forskning, finansierad både av kommunen och av andra intressenter, skapar en bra grund. Tydligare fokuseringar på relevanta forskningsområden också i samarbete med andra aktörer, är viktiga delar för ett bättre näringslivsklimat.

Grön stad

Kommunen eftersträvar en hållbar utveckling mot en allt attraktivare kommun och stad. Allt pekar på att Örebro kommun, och då särskilt Örebro stad, kommer att fortsätta sin kraftiga befolkningstillväxt de kommande åren. I ett sådant läge är det viktigt att kommunens gröna stråk värnas och att nya grönytor tillskapas där så är möjligt. Växtlighet är en naturlig del i tätortsmiljön i Örebro.

Valfrihet

Samhällsutvecklingen har även i Sverige de senaste decennierna gått från kollektiva till allt mer individualiserade lösningar på olika problem. Regeringen arbetar med ett antal utredningar där individens valfrihet kommer att öka inom kommunens verksamheter. Örebro kommun bejakar den ökade individualiseringen och ska arbeta för att öka individernas valfrihet inom flera områden. Den ökade valfriheten är en del av en stark generell välfärd.

Ekonomi och ekonomisk styrning

Av de ekonomiska förutsättningarna framgår de resurser som den politiska ledningen förfogar över för att genomföra sitt uppdrag. Ekonomin som stödjande process ska karaktäriseras av ett synsätt där medborgaren sätts i centrum. Den ekonomiska styrningen ska innebära en långsiktigt hållbar utveckling. Det innebär att kostnaderna både på kort och på lång sikt ska hålla sig inom de ramar som intäkterna anger. Kommunen ska i goda tider avsätta medel för att möjliggöra utjämning av konjunktursvängningar.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

1.1.3 Den sociala dimensionen - ett tryggt Örebro

Inledning

Den sociala dimensionen lyfter arbetet för att skapa en grundläggande trygghet för alla örebroare. Det gäller alla oavsett ålder, kön, etnicitet, sexuell läggning eller religiös tillhörighet och oavsett ekonomiska eller andra bakomliggande förhållanden. Utvecklingen av den sociala välfärden är starkt beroende av verksamhetsförankrad forskning. Därför är ett utvecklat och strukturerat samarbete med universitetet inom detta område av stor vikt. Kommunen ska fortsätta arbeta aktivt och tydligt med uppföljning, utvärdering och återkoppling.

Utbildning

All omsorg och utbildning ska utformas så att varje barns och elevs förutsättningar att växa, lära och utvecklas ska tillgodoses. Kunskapsuppdraget är grunden för att alla elever ska uppnå utbildningens mål. Uppföljning, utvärdering och återkoppling ska prioriteras som viktiga mål för att hjälpa fler elever att nå godkända nivåer. Tidiga insatser för att få alla att läsa, skriva och räkna, skapar bättre möjligheter för en bra skolgång.

Alla elever ges förutsättningar att nå målen i sin egen takt. En mer individualiserad skolgång kan innebära att olika barn får olika lång tid på sig att nå de uppställda målen. Kunskapsmålet är överordnat utbildningstiden.

Alla barn ska ha rätt till trygghet och arbetsro. Kränkande behandling och mobbning ska aldrig tolereras. Integrationsperspektivet är viktigt i en ökad mångfald.

Förskolan har en viktig roll som en del av kommunens pedagogiska verksamhet. Kvaliteten på förskolans pedagogiska arbete ska värnas. Det ska finnas ett brett utbud av olika former av barnomsorg och förskoleverksamhet.

Äldre

Den äldres individuella behov ska vara i fokus för Örebro kommuns äldreomsorg. Kommunen arbetar för att rätt stöd ska ges i rätt tid. Boendeformerna behöver utvecklas och förnyas. För att klara att tillgodose framtidens äldreomsorg och skapa en hög livskvalitet, ska förebyggande arbete och tidiga insatser öka och utvecklas. Kommunen ska vara förberedd på framtidens demografiska förändringar och planera därefter.

Socialtjänst

Kommunens socialtjänst ska fungera som yttersta garant. Nya verksamhetsformer för att minska behov av insatser från kommunen ska utvecklas. Förebyggande arbete och tidiga insatser bland barn och unga begränsar behovet av senare åtgärder. Den sociala situationen hänger starkt samman med olika faktorer. Brist på arbete, boendesituation, utbildningsnivå, föreningsaktiviteter med flera faktorer påverkar behovet av kommunala insatser. Den sociala omsorgen är gränsöverskridande.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Social ekonomi

Den sociala ekonomin består till exempel av företag, föreningar, organisationer och nätverk som bedriver olika former av verksamhet på den öppna marknaden. En form av verksamhet sker genom företagande, som bolag eller ekonomiska föreningar. Verksamheten drivs i syfte att stärka individer, det civila samhället och/eller skapa starkare sociala nätverk. Företaget drivs utan avkastningssyfte. Örebro kommun ska på alla områden söka vägar att samarbeta kring den sociala ekonomin för att bland annat stärka marginaliserade gruppers anknytning till samhället.

Kultur och fritid

Kultur betyder mycket för att människor ska utvecklas, vidga sina referensramar och få andra perspektiv på liv och samhälle. Kultur är också ett sätt att få kreativiteten att flöda och utveckla vårt samhälle. Kommunen har ansvar både för de traditionella kulturinstitutionerna och för de förnyande kulturyttringarna. Som exempel kan nämnas att ungdomar och invandrare kan förnya kulturen med rätt stöd från kommunen.

En meningsfull fritid är en grundläggande faktor för folkhälsa både i fysisk och i psykisk mening. Örebro kommun ska erbjuda goda förutsättningar för fritidsaktiviteter, såväl spontana som arrangerade. Många av dessa aktiviteter lockar dessutom besökare från andra kommuner. Breddidrott är en bärande kraft i detta arbete och vi vill säkra dess villkor.

Föreningar och andra kan göra insatser för att utveckla verksamheten i sin lokala omgivning. Det kan bland annat ske genom ett utökat drift- och ägaransvar för de fritidsanläggningar som finns i kommunen. Kommunens roll är mer av att vara en motor i arbetet, genom att se till att det finns bra idrottsanläggningar och föreningslokaler för alla åldersgrupper och intresseinriktningar. Som aktörer i det civila samhället kan föreningar, nätverk och andra grupper engageras för att skapa goda miljöer för barn och ungdom. Det är viktigt att föreningarnas självständighet värnas.

Bra bostad för alla

Alla har rätt till en bra bostad. Människor kan och ska ges möjlighet att ta ansvar för sitt boende och sin närmiljö. Medborgardialogen inom stadsplaneringssektorn fortsätter för att ge örebroarna möjlighet att påverka befintlig och kommande bebyggelse. Kraven på boendet ser olika ut i olika skeden av livet. Det är därför viktigt med ett varierat bostadsutbud. För att kunna möta olika människors behov verkar kommunen för ett varierat utbud av upplåtelseformer i alla områden i hela kommunen. Öbo har en viktig funktion att fylla som garant för en god social bostadspolitik.

2 Örebro kommuns verksamheter

2.1 Övergripande strategier ur ett verksamhetsperspektiv

Budgetens andra kapitel redovisar värderingar och strukturer som styr kommunens arbete ur ett verksamhetsperspektiv. Här finns inriktningar och åtgärder på verksamhetsnivå. Det handlar om att beskriva kommunen inifrån, genom den förtroendevaldas ögon.

2.1.1 Medborgardialog – utveckling av demokratin

Örebro kommun ska kännetecknas av en utveckling som ligger i demokratins framkant. En strategiskt viktig fråga är att ständigt utveckla medborgardialogen. Syftet är att skapa arenor för gemensam beredning och gemensamt beslutsfattande. De politiska nämnderna har dock det fulla ansvaret för kommunens ekonomiska ställning, personal, verksamhet och långsiktiga utveckling.

Medborgardialog är ett verktyg i berednings- och beslutsprocessen som ska förbättras och utvecklas. Medborgare ska erbjudas en medborgardialog som är kvalitativt god och likvärdig oavsett vilken kommunal verksamhet som genomför den. Arbetssätt och metoder ska utvecklas och stöd för dialog etableras. Arbetet ska breddas och fördjupas och omfatta fler grupper av medborgare och brukare. Avsikten är att på sikt finna struktur för att alla större beslut ska föregås av medborgardialog. Kommunen ska speciellt beakta ungdomars och barns perspektiv.

En strategiskt viktig fråga för kommunens demokratiutveckling är arbetet kring stöd till och stärkt samverkan med det civila samhällets aktörer. I en ekonomisk lågkonjunktur är arbetet med att stärka det civila samhällets förutsättningar extra angeläget.

Kommunen avser att under året utveckla metoderna för att genomföra medborgardialog kring investeringsbudgeten. Arbetssättet med Medborgarbudget som etablerats och genomförts 2008-2009 ska vidareutvecklas.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

2.1.2 Jämställdhet och mångfald

Örebro kommun ska vara en jämställd kommun med utgångspunkt i de nationella målen för jämställdhetspolitiken. Örebro kommun ska aktivt utveckla jämställdhetsarbetet ur såväl medborgar- som brukar- och arbetsgivarperspektiv. Arbetet med jämställdhetsintegrering intensifieras och utvecklas med stöd i utvecklingsprojektet HJÄMT. Det övergripande syftet är att Örebro kommun ska garantera service på lika villkor för varje medborgare oavsett kön. Arbetet inrymmer de åtaganden kommunen gjort genom undertecknade av CEMR:s ”Europeisk deklaration för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå”¹. En grund för detta arbete är att all statistik ska redovisas könsuppdelad.

Sedan 2007 har Örebro kommun en jämställdhetsdelegation. Det långsiktiga målet för delegationen är att fokusera jämställdhetsarbetet på alla nivåer i organisationen. Samtidigt är det viktigt att påpeka att det är de enskilda nämnderna och förvaltningarna som har ansvar och ska genomföra jämställdhetsarbetet på sin nivå. Jämställdhetsdelegationen ska arbeta såväl uppföljande och utvärderande som inspirerande och proaktivt.

Jämställdhetsdelegationen har att hantera mångfaldsfrågorna ur ett vidare perspektiv där hela diskrimineringslagstiftningen ryms. Örebro kommuns mångfaldsarbete ska kontinuerligt utvecklas. Ett mål är att kommunens organisation ska återspegla samhällets sammansättning i så stora delar som möjligt. Ett annat är att kommunen som organisation ska påverka det omgivande samhället i frågor om synen på mångfald i avsikt att skapa tolerans, jämställdhet och jämlika förutsättningar för alla individer att utvecklas, samt motverka diskriminering. Jämställdhetsdelegationen har ett särskilt uppdrag att följa hur kommunens jämställdhets- och ickediskrimineringsplan genomförs i organisationen.

Arbete mot hedersrelaterad makt och våld

Under 2010 kommer kommunen fullfölja och implementera den handlingsplan mot hedersrelaterat våld som tagits fram.

2.1.3 Civila samhället/social ekonomi

Örebro kommuns vision ska vara ledande för utvecklingen av kommunens samverkan med det civila samhället. ”I Örebro finns ett levande vitalt civilt samhälle som bygger på en dynamisk samverkan mellan kommunen, den frivilliga och den privata sektorn”. Genom treparts-samverkan vill Örebro kommun skapa en dynamisk miljö för samhällets entreprenörer. För att öka örebroarnas engagemang i gemensamma angelägenheter vill Örebro kommun bidra till att utveckla det civila samhället, genom att stärka föreningslivet och det sociala företagandet samt utveckla brukarmedverkan och medborgardialoger. Det i kommunen nyligen etablerade ideella utvecklingscentret ska utvecklas för att möta civilsamhällets behov och skapa nya möjligheter.

¹ CEMR, Council of European Municipalities and Regions, är de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Stärkt samverkan för en fördjupad demokrati

Demokrati förutsätter ett levande civilt samhälle och en mångfald av olika organisationer. Fler kan genom ett deltagande i gemensamma handlingar bli en del i det civila samhället och därigenom hitta grund för ett vidare demokratiskt engagemang.

Ett gynnsamt föreningsklimat och en stark social ekonomi

Tydliga spelregler skapar förutsättningar för en stark samverkan mellan kommunen och det ideella. En övergripande handlingsplan med utgångspunkt i de lokala spelreglerna som upprättats mellan kommunen och den ideella sektorn ska implementeras inom respektive nämnds verksamhetsområde. Föreningar och organisationer inom den civila sektorn ska ha likvärdiga och stärkta möjligheter att vara utförare av, eller samverka kring, offentlig verksamhet. Det innebär en upphandlingsrutin där små utövare har möjlighet att konkurrera, samt ett regelverk och ett bidragssystem som är tydligt och funktionellt.

Återkommande dialog och årlig utvärdering

Medborgare och organisationer inom det civila samhället ska erbjudas en kvalitativt god, återkommande dialog kring respektive verksamhetsområde.

Det civila samhällets uppfattning om Örebro kommun som en god samverkanspartner ska årligen följas och resultatet förbättras.

2.1.4 Arbeta för minskat utanförskap

Örebro kommun kännetecknas av ett allt för stort mått av utanförskap. Utanförskapet tar sig bland annat uttryck i låg förvärvsfrekvens, högt bidragsberoende, låg trygghet, lågt valdeltagande och stor ohälsa. Kommunen ska ständigt fokusera på åtgärder som motverkar och minskar utanförskapet.

Örebro kommun ska under mandatperioden 2007–2010 skapa förutsättningar för att integrationen stärks och göra mångfaldsarbetet till en naturlig del av det kommunala beslutsfattandet på alla nivåer.

Bostad, arbete, språk och kunskap om samhället och kulturen är mycket viktiga förutsättningar för att komma in i samhället. De är också viktiga för att individen ska kunna delta aktivt i samhällslivets olika förgreningar. Demokrati förutsätter också deltagande. Genom att öka de invandrade samhällsmedborgarnas deltagande i samhällslivet stärks demokratin. Exempel på sådana insatser är ökad dialog med medborgarna och intensifierat samarbete med andra aktörer som t.ex. frivilligorganisationer. Det Interreligiösa/interkulturella rådet ska stödjas i sitt fortsatta arbete. Frågor som berör brott mot mänskliga rättigheter ska uppmärksammas under en vecka varje år. Programmet för de västra stadsdelarna implementeras i kommunens ordinarie arbete. Satsningar ska göras på att bygga nätverk och utveckla samröret med det civila samhället.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Snabb introduktion med individanpassade studier, undervisning för vuxna i kombination med praktik och kunskap om det svenska samhället, ger förutsättningar för ett ökat deltagande i samhällslivet. Örebro kommun ska aktivt verka för en personalsammansättning som speglar befolkningens sammansättning, både i den kommunala organisationen och i det privata näringslivet.

Med sådana åtgärder bidrar kommunen till att minska utanförskapet och förebygga motsättningar och konflikter. Alla programområden ska samverka för att arbetet skall bli framgångsrikt.

För att förverkliga en mångfaldens Örebro ska en politik föras som i grunden byter perspektiv från omhändertagande, likriktning och bidragsberoende till egenförsörjning, värdighet och personligt ansvarstagande.

2.1.5 Tillgänglighet

Staten har lagt krav på kommunerna att se till att alla offentliga lokaler är tillgängliga för fysiskt funktionshindrade senast till år 2010. Samtliga kommunala nämnder har ett ansvar för att se till så att detta åtagande uppfylls. Med anledning av det kommer en avstämning påbörjas 2010 för att säkerställa hur väl kommunen uppfyllt detta åtagande. Kommunen kommer kontinuerligt att arbeta för ökad tillgänglighet till all verksamhet.

Investeringsmedel för detta har avsatts i budgeten. I uppdrag om tillgänglighet ligger också att följa upp och utvärdera gjorda insatser. Vidare ska informationen till brukarna utvecklas via den tillgänglighetsguide som tagits fram.

2.1.6 Folkhälsoarbete

Kommunens folkhälsopolitik ska utgå från en helhetssyn på människan och innehålla ett större inslag än tidigare av individuellt ansvarstagande. Medborgarens behov av integritet och valfrihet ska vara grunden för sambandet mellan hälsans villkor och individens förutsättningar.

Barn, unga och äldre är särskilt angelägna målgrupper för det hälsofrämjande folkhälsoarbetet. Resurser ska satsas på att stödja föräldrar i deras föräldraskap, intensifiera förebyggande arbete, främja bra kostvanor och fysisk aktivitet. Kommunen har en nyckelroll i detta arbete och bör därför förbättra och utveckla sina metoder och verktyg. Stor vikt ska läggas vid kunskap och evidens. Ett annat viktigt element är att utveckla det sektorsövergripande arbetet för att nå resultat för bättre hälsa bland barn och unga, men också för att nå kostnadseffektiva samverkansformer.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

En aktiv satsning på fysisk aktivitet i unga år skall ske tillsammans med idrotten i Örebro. Dessutom kan fler anläggningar utvecklas genom gemensamma insatser, t.ex. från det civila samhället. Ett sådant exempel kan vara arbetet tillsammans med Fryshuset.

2.1.7 Klimat och miljö

Allas vårt ansvar

Miljöproblemens omfattning och klimatförändringarnas hastighet är så allvarliga att de kräver grundläggande, snabba förändringar av både samhällsstrukturer och vår livsstil. Annars skapas stora överlevnadsproblem för efterkommande generationer.

Örebro kommun ska arbeta strategiskt med klimat- och miljöfrågorna via förändring och kunskap för att kommunen ska nå miljö- och klimatmålen. Arbetet ska bedrivas dels internt genom reformarbete för att få den egna organisationen att tänka och agera hållbart, och dels externt genom samarbete med företag och organisationer. Örebro kommun ska också påverka nationella och internationella spelregler så att de stödjer samhällsekonomiskt effektiva och hållbara lösningar.

Örebro kommun ska vara en del i det nationella och globala miljö- och klimatarbetet samt följa de nationella miljömålen via Örebro miljömål. Kommunen ska arbeta för en ekologiskt hållbar utveckling och med klimatfrågan inom alla verksamhetsområden. Det handlar om ändrade vanor och rutiner, men även om förståelse för varför vi måste ändra våra handlingar för att nå ett hållbart samhälle. Ett hållbart samhälle kräver bland annat att produktion och användning av fossila bränslen minskar. Alla verksamheter bär ett ansvar och ska bidra till en hållbar utveckling med en hållbar konsumtion.

Ett specifikt område som berör flertalet samhällsfrågor är arbetet med att utarbeta en ”visionär översiktsplan”.

Luft och energi

Örebro kommun ska vara en föregångare när det gäller ekologisk hållbar utveckling och aktivt arbete med energieffektivisering. Ny teknik och effektiva lösningar leder till nya möjligheter mellan ekonomisk tillväxt och miljöbelastning.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Det långsiktiga målet är ett fossilbränslefritt Örebro 2050. Det mer kortsiktiga målet är att utsläppen av växthusgaser ska minska med 40 procent från 2000 års nivå till 2020. Örebro kommun är även en av flera städer i EU som bestämt sig för att göra mer än vad som krävs för att uppnå EU:s miljömål. Via Borgmästaravtalet har kommunen åtagit sig att minska koldioxidutsläppen med minst 20 procent, men även att 20 procent ska vara förnyelsebar energi och att vi ska energieffektivisera med 20 procent från 1990 års nivå till 2020.

Samtliga mål gäller för Örebro kommun som geografiskt område vilket betyder att en god kontakt med näringsliv, organisationer och privatpersoner är av största vikt. Handlingsplan för de uppsatta målen kommer att presenteras i Klimatplanen som ska vara klar våren 2010. Denna kommer att innehålla en nulägesanalys, konkreta åtgärder med delmål och nationella styrmedel samt metod för uppföljning.

Hållbara transporter

Örebro Kommun ska arbeta för hållbara transporter både ur miljö- och hälsosynpunkt. Arbetet med hållbara transporter innebär bättre förutsättningar och konkurrensvillkor för gång, cykel och kollektivtrafik, både lokalt och regionalt. Det innebär även att göra det mindre attraktivt att åka bil på mycket korta sträckor. Målet är att skapa förutsättningar för nya resvanor via incitament som gör att människor och företag väljer att transportera sig och gods på ett sätt som är långsiktigt hållbart.

Ett prioriterat område är att förändra resande och transporter i den egna organisationen med hjälp av resepolitiken och reseriktlinjerna. Frågor som rör infrastrukturens utformning, som hastigheter, gatunät och parkeringar, ska fortgå att vara en del av arbetet med trafikplanen under 2010.

Mark och vatten

Ett av de största globala problemen är den ökande förlusten av arter, naturtyper och ekosystem som rena vatten och ren luft. Våra liv blir fattigare utan den biologiska mångfalden både ekonomiskt, socialt och ekologiskt. Örebro kommun är beroende av biologiska resurser och ekosystemens tjänster. Människorna i fattiga länder är direkt beroende av sina naturresurser. Ett hållbart nyttjande är en förutsättning för ökad social välfärd lokalt som globalt.

Örebro kommun har det långsiktiga målet att skapa hållbara och giftfria kretslopp, där arbetet med minskad miljöpåverkan från konsumtion och produktion av varor är en betydande del. Det mer kortsiktiga målet är att öka andelen inköp av ekologiska, miljömärkta och rättvisemärkta varor, samt lära oss hur vi minskar vår klimatpåverkan via vår konsumtion. Som ett viktigt första steg behöver vi minska köttkonsumtionen och i stället ta fasta på "tallriksmodellen" och "SMART-modellen" i vår kostverksamhet. Vilket innebär; större andel vegetabilier, mindre utrymme för "tomma kalorier", ökad andel ekologisk, rätt köttval och grönsaksval samt transportsnålt.

En översyn kommer att behöva göras inom naturvård, biologisk mångfald och förorenade områden. Nya strategiska åtgärder inom dessa områden är en prioriterad fråga under 2010.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Örebro kommuns arbete med rent vatten styrs till stor del av den förvaltningsplan och åtgärdsprogram samt de miljö kvalitetsnormer för vatten som fastställs av Vattenmyndigheten under 2009. I dessa bindande dokument finns krav på att kommunerna arbetar aktivt i tillsyn och planering för att våra sjöar, vattendrag och vårt grundvatten ska uppnå miljö kvalitetsnormerna. Att arbeta med vår egen organisations påverkan på vattnet är prioriterat, kommunens vattenplan ska utvärderas och uppdateras.

Örebro kommun ska via plan- och bygglovsprocesser samt miljö tillsyn bidra till ett hållbart samhälle och bli en bättre förebild som markägare, exploatör och användare av vattnet. Örebro kommun ska därför ta initiativ till samarbete med andra aktörer som påverkar vattnets status.

2.1.8 Näringsliv

Företagsvänlig kommun

Örebro ska bli en av de mest näringslivsvänliga kommunerna i landet. Företagare ska veta att här finns en positiv syn på företagare och företagande. Detta gynnar såväl företagen som kommunen och dess invånare. Värdet av entreprenörskap och nya idéer ska genomsyra hela den kommunala organisationen. Att få ett bättre företagsklimat kräver insatser på många områden.

Örebro kommun arbetar för att kommunens näringsliv och arbetsmarknad får en större mångfald och att fler arbeten får ett högre kunskapsinnehåll. Speciellt prioriterade områden är miljö företagande, kunskapsintensivt företagande, exempelvis inom vård- och omsorgsområdet tillsammans med Örebro universitet, en god utveckling av besöksnäringen samt lokalt småföretagande sett ur ett mångfaldsperspektiv.

Kommunen ska fortsätta att utvecklas som ett regionalt centrum för att öka hela regionens attraktivitet. Det innebär bland annat att Örebros position som handelsstad ska bekräftas och att kommunen ska ta vara på de logistiska fördelar som finns här, till gagn för ett växande näringsliv och en större arbetsmarknad. Kommunen ska verka för att redan befintliga företag utvecklas positivt och att nya företag etableras. Örebro ska fortsätta att vara en aktiv part i olika regionala fora, t.ex. Mälardalsrådet och Stockholm Business Alliance (SBA).

Kompetensförsörjning för företag

Möjligheterna att kunna utveckla den egna personalen och rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens är den enskilt viktigaste frågan som företagen tar upp när Näringslivskontoret möter Örebroföretagen. Företagens möjligheter att växa och utvecklas är beroende av kompetensförsörjningen. Kommunen ska på olika sätt underlätta och stödja arbetet med kompetensförsörjning.

Förbättrat näringsklimat – fler utförare

För att stimulera entreprenörskap och företagsamhet ska fler företag, organisationer och personer ges möjlighet att utveckla och driva verksamheter åt kommunen. Kommunens närings-

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

livsråd, vars uppgift är att främja kontakter och informationsutbyte mellan kommunen och näringslivet, är en viktig plattform i detta arbete.

Örebro kommuns servicepolicy, tjänstegarantier och utmaningsrätt är viktiga redskap som skapar förutsättningar för ett förbättrat näringslivsklimat. Dessa ska utvärderas för att ge indikationer på eventuella förbättrings- och utvecklingsområden. Kommunen uppmärksammar och åtgärdar eventuella fall av osund kommunal konkurrens, där kommunala verksamheter agerar på den öppna marknaden.

Underlätta för företagare

En översyn av det kommunala regelverket ska genomföras, där bl.a. handläggningstider och lagstyrda verksamheter utreds, i syfte att förenkla den kommunala byråkratin där så är möjligt. Kommunens arbetar med att söka upp och attrahera företag för att få dem att etablera verksamheter i kommunen. Kontakterna med i kommunen redan befintliga företag fortsätter och i syfte att skapa förutsättningar för fortsatt god företagsutveckling och underlätta för nya investeringar. Kommunen ska ge god service och ha en positiv attityd till företagen och företagarna med målet att nå topp 10 i Nöjdhetsindex i SBA:s servicemätningar samt topp 50 i Svenskt Näringslivs årliga ranking över kommunernas företagsklimat.

Aktiviteter för fler företagsetableringar

Kommunen bedriver sedan 2007 ett proaktivt arbete som syftar till att få fler företagsetableringar till Örebro. Arbetet består dels i identifiering och kartläggning av intressanta företag, dels i samverkan mellan kommunerna Hallsberg, Kumla, Örebro och Arboga. Under namnet Logistikregionen sker, med stöd från Regionförbundet, gemensam marknadsföring, information och kundmöten. Arbetet kommer att intensifieras under 2010.

Business Science Arena

Kommunen har tillsammans med Örebro Universitet, Regionförbundet, Inkubera och fastighetsbolaget Klöverstartat arbetet med att ta fram en plan för en Science Park i Örebro. En science park är en mötesplats mellan människor, idéer, kunskap och kreativitet och skall erbjuda en stimulerande miljö för utvecklingsföretag i tillväxt. Under 2010 går arbetet i projektform in i en viktig och avgörande fas och kommunens medverkan innebär delfinansiering av projektledning, vilket ryms inom befintliga resurser.

Nyföretagarservice

Det finns ett stort behov av att utveckla information, utbildning och rådgivning i "Starta eget" för intresserade medborgare. Projektet syftar till att under 2010 utveckla närmare relationer med näringslivet, främjarorganisationer och aktörer på starta-eget-området. Målet är att 2011 ha en bättre verksamhet som når fler och medverkar till att fler nya företag startar i Örebro.

Entreprenörskapsskola

Kommunen blir en aktör tillsammans med andra samarbetspartners i en "Entreprenörskapsskola". En artikelserie som avdramatiserar entreprenörskapet ska utarbetas. Syftet är att skapa intresse för entreprenörskap och göra det mer tillgängligt. Projektstrukturen är redan framtagen. Besöksnäringen, handel och upplevelseindustrin tillhör de mest expansiva näringarna idag och därför ska "entreprenörskapsskolan" kopplas ihop med dessa sektorer.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Socialt entreprenörskap – kommersiell idealism

Kommunen ska bidra i ett projekt om socialt entreprenörskap som drivs tillsammans med Drivhuset, universitetet och näringslivet och som vänder sig till unga människor. Projektet är ett utbildningskoncept, där universitetsstudenter ges chansen att starta och driva egna samhällsprojekt vid sidan av studierna och som syftar till att öka förståelsen för hur entreprenörskap och företagsamhet bidrar till samhällsutveckling och tillväxt.

Miljöentreprenörer

Arbetslösa ungdomar ska få utbildning i trädgårdsskötsel, trädbeskärning, gatu- och trottoarrenhållning samt entreprenörskap. Under utbildningen arbetar man i arbetslag under sakkunnig ledning. Staden snyggas upp och efter utbildningen har ungdomarna kunskaper att gå vidare och i företagsform kunna erbjuda tjänster till myndigheter, företag och privatpersoner.

Näringslivsutveckling utanför tätorten

Det finns en stor potential för att utveckla företagandet utan för tätorten. Ett projekt startas och en projektledare anställs för att bygga nätverk, öka möjligheterna till samverkan, samarbete och marknadsföring med redan befintliga aktörer i Örebro.

Bransch- och företagsutveckling naturturism

Projektet avser nätverksbygge och utbildning rörande utveckling av företagsamhet inom besöksnäringen utanför Örebro tätort. Det finns stora möjligheter att utveckla lönsamma verksamheter i anknytning till aktiviteter och upplevelser i naturen eller i lantbruket.

Svenska för företagare

Fortsättning på utbildningssatsningen 2009, där invandrare får svenskutbildning kopplad till ett eget företagande.

Uppsökande verksamhet för utbildning av anställda

Förstärkning av Cityakademiens resurser för uppsökande verksamhet i Örebro näringsliv. Syftet är att tillsammans med företagen ta fram behovsanpassade utbildningar för anställda för att bättre kunna möta framtiden. Utbildningarna bedrivs sedan med ESF-medel.

Yrkeshögskola – behov av koordinator

Yrkeshögskolan (f.d. KY) är den enda utbildningsformen som har fokus på företagen i första hand. YH är en fri marknad för aktörer, men behöver en samordning och bollplank vid genomförande. Under året tas en modell fram för hur arbetet i Örebro och regionen ska bedrivas på sikt.

Skapa framgång i gemensamma projekt – kreativ projektledning

Många av dagens projekt har många intressenter med olika värdegrund, målbild och arbetssätt vilket ofta medför att projekten inte når målet eller har en krokig bana. För att undvika många problem och för att bli en framgångsrik kommun med stor delaktighet och samverkan i projektform genomförs en utbildning i kreativ projektledning. Utbildningen vänder sig till näringsliv, offentligheten och föreningsliv – samtidigt. Ledorden är kreativitet, samverkan, nytta och glädje.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Tankesmedja – kreativa idéer i samarbete med näringslivet

Skapande av ett nätverk av utförare/forskare/strategiskt viktiga personer som utifrån problemområdet ”ungdomsarbetslöshet” tar fram nya lösningar och möjligheter.

Värds kapsutbildning

Örebro ska ha Sveriges bästa värds kap. Det goda värds kapet handlar om att få människor att känna sig välkomna. Det gäller nya medborgare från hela världen, besökare, studenter, företag och idéer. Vi kan skapa mer tillväxt genom att bli bättre på att ta emot och ge plats för nya. Projektet är en utbildningssatsning för främst de delar av näringsliv, kommun och organisationer som finns i ”frontlinjen” mot besökare och nya företag.

Örebro 2010

Örebro 2010 är samlingsnamnet på firandet av 1810 års riksdag i Örebro. Året kommer att innehålla en mängd aktiviteter, konferenser och evenemang som starkt kommer att bidra till marknadsföringen av Örebro, både i och utanför Sveriges gränser.

Överraskande Örebro

Örebro tar emot mer än 3,5 miljoner besökare varje år. Örebros olika arenor och mötesplatser utvecklas och stärks under varumärket Överraskande Örebro. Staden ska bli känd och erkänd som staden som överraskar och som en naturlig mötesplats för tankar, idéer, evenemang och entreprenörskap.

2.1.9 Upphandling

Kommunens upphandling ska, enligt kommunens nuvarande upphandlingspolicy, bland annat bidra till Örebros ställning som den miljöanpassade, socialt och ekonomiskt hållbara kommunen. Upphandling av varor och tjänster ska ske enligt lagar och regler och bidra till god ekonomisk hushållning. Miljökrav ska ställas så att tillgången till miljöanpassade produkter ökar. Hänsyn ska tas till den sociala dimensionen i kommunernas gemensamma miljöpolicy och de särskilda utförandevillkor för tjänster som arbetats fram i form av antidiskrimineringsklausuler. Upphandlingarna ska främja samordnade och effektiva transporter. Under 2010 ska resultatet av policyn följas upp och utvärderas i syfte att åstadkomma förändringar i enlighet med nedanstående.

All produktion och konsumtion påverkar miljön i form av resursanvändning och energikonsumtion. Kommunen har ett delat ansvar med övriga samhället, företagare och konsumenter att minska den negativa resursanvändningen och ta ett delat socialt ansvar. Därför ska upphandlingskrav ställas på miljömässig, social och etisk hänsyn vid köp av tjänster och produkter. Detta för att både öka andelen ekologiska livsmedel och andelen grönsaker, inte minst av hälsoskäl.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Att ta sociala hänsyn vid upphandlingar innebär att den sociala ekonomin kommer att stimuleras och att socialpolitik kommer att förenas med kommunens åtaganden i övrigt. Miljö, social och etisk hänsyn i upphandlingar utesluter inte ordinarie företag och organisationer vid upphandling. Snarare öppnar det upp upphandlingsförfarandet och innebär bland annat att man underlättar för sociala, små och lokala företagare att lämna anbud. Upphandlingen kan delas upp i flera mindre delupphandlingar.

Offentlig upphandling är även ett område där kommunen ska ställa viktiga klimatfrämjande krav.

Utmaningen för framtiden ligger i att hantera miljöbelastningen från den växande efterfrågan på varor och produkter. Det historiska sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring måste ändras. Den ekonomiska tillväxten får inte ske till priset av en livsavgörande negativ miljöbelastning. Kommunen ska därför hitta former för ett bra socialt och ekonomiskt liv, men inom de ekologiska gränserna. Det innebär att tillväxt ska skapas i samklang med en positiv miljöutveckling. Genom att utveckla strategier och styrmedel som leder till lägre miljöbelastning kan kommunen öka den miljöanpassade upphandlingen, stödja teknikutvecklingen och stärka en grön tillväxt i näringslivet.

2.1.10 Arbetsmarknad, vuxenutbildning och mottagning/introduktion

Övergripande

All verksamhet inom vuxenutbildning, arbetsmarknad och introduktion har samma mål: att vi ska stödja varje människas strävan att göra sig själv rättvisa, förmåga att växa av egen kraft och att försörja sig själv. Detta tillsammans med att ta till vara varje människas inneboende förutsättningar och företagsamhet genomsyrar all verksamhet där varje enhets specifika kompetens är ett verktyg att nå målet.

I början av året implementeras en ny organisation med en dörr in för all verksamhet. Detta införs för att ge en bättre service till dem som är i behov av vår verksamhet och för att öka effektiviteten och flexibiliteten. Detta tillsammans med överförandet av Försörjningsstöd gör att VuxAm ännu mer rustad att möta de behov som ställs.

Arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknads- och utbildningsinsatser är starkt konjunkturberoende. Det är viktigt att beakta de stora ungdomskullar som innebär stora gymnasieavgångar de närmaste åren. Detta ställer stora krav på en flexibel organisation samt fler utförare. En långtgående samverkan mellan kommunens olika verksamheter och mellan kommun och andra aktörer är nödvändigt för att nå optimal effekt av insatserna. Under 2010 införs en sysselsättningsgaranti som innebär att ungdomar under 25 år garanteras sysselsättning i form av arbete, utbildning eller annan kompetenshöjande verksamhet. Samarbetet med det civila samhället intensifieras i vår strävan att ge varje individ en möjlighet till en utvecklande sysselsättning varje dag.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Kommunen fortsätter med ett högt flyktingmottagande, vilket innebär att vi måste fortsätta utveckla vår mottagning och introduktion. För att ytterligare underlätta att nyanlända på kortare sikt klarar en egen försörjning har en ny organisation införts där alla inblandade verksamheter, både interna och externa, finns med. Denna verksamhet måste arbeta i tätt samarbete med näringsliv, kommun/landsting, föreningar och övriga samhällsaktörer för att ytterligare underlätta steget ut på arbetsmarknaden.

Vuxenutbildning är till största delen anpassad till arbetsmarknadens behov. Kompetensförsörjningen måste prioriteras. Detta innebär att en stor del av utbildningen är yrkesinriktad, för att möta de kompetensbehov som finns och kommer att uppstå. Yrkesvux utvecklas och anpassas till de lokala behov som finns. Verksamheten i Kompetensforum utvecklas för att dels möta de kompetensbehov som uppstår på arbetsmarknaden och dels för att kompetensväxla de människor som annars hade hamnat i arbetslöshet i en svikande konjunktur. Valideringsverksamheten ska utökas så att människors kompetenser kommer till sin rätt. För att möta dessa nya utmaningar kommer fler aktörer än kommunen att behövas. Ett större samarbete inom regionen är nödvändigt för att kompetensförsörjningen ska klaras inom rimliga ekonomiska ramar.

En fortsatt utveckling av Svenska för invandrare (SFI) sker bl a genom att fler aktörer ges möjlighet att bedriva verksamheten. Utvecklingen av Svenska för företagare (SFF) fortsätter och det bör införas en företagarsupport för dem som nyligen startat företag. Majoriteten av eleverna i introduktionen varvar praktik eller jobb med SFI och allt fler är redo för en egen försörjning inom två år. För att underlätta integrationen på arbetsmarknaden utvecklas de redan införda yrkesguiderna.

Försörjning

Den internationella finansiella krisen skapar en bekymmersam situation även i Örebro. Företag varslar och arbetslösheten stiger i jämförelse med de goda åren. En ökad arbetslöshet påverkar i sin förlängning även försörjningsstödet. Därför ska försörjningsstöd tillsammans med berörda förvaltningar implementera en plan för att korta tiden, och minska volymerna, då människor är beroende av försörjningsstöd från kommunen.

När det gäller försörjningsstöd är det viktigt att så långt som möjligt inrikta arbetet på att människor övergår till försörjning genom egen inkomst. Det är avgörande både för individer och för samhället att självförsörjningsgraden ökar och bidragsberoendet minskar. Här är samverkan mellan Social välfärd, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt Näringslivskontoret nödvändig.

2.2 Barn och utbildning

2.2.1 Övergripande

All omsorg och utbildning ska utformas så att varje barns och elevs förutsättningar att växa, lära och utvecklas ska tillgodose. Förskolan ska lägga grunden för det livslånga lärandet genom att verksamheten är lustfylld, trygg och lärorik för alla barn.

Örebro kommuns elever ska erbjudas en skolutbildning där alla får grundläggande färdigheter och kunskaper för att klara sig i samhället. Kunskapsuppdraget ska vara i centrum i allt arbete för att alla elever ska uppnå skolans mål. Baskunskaperna är nödvändiga för elevens förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan.

Tidiga kunskapsuppföljningar är en förutsättning för att kunna ge alla elever möjlighet att kunna läsa, skriva och räkna när de lämnar årskurs tre. Kontinuerlig utvärdering och uppföljning av elevernas kunskaper är väsentliga för en ökad måluppfyllelse. Kultur är en viktig del i detta, samt demokrati och inflytande.

2.2.2 Kunskapsmålet

Varje elev har rätt till utbildning där målet är att kunna nå så höga kunskapsmål som möjligt utifrån individens förutsättningar. Eleverna ska erövra grundläggande kunskaper i alla ämnen, för att vara väl förberedda för gymnasiestudier och inför vuxenlivet. För att nå dit görs satsningar på vidareutbildning av lärare och skolledare, flexibel skolgång, förstärkning av pedagogisk kompetens i de lägre årskurserna. För att få fler elever att nå skolans mål under skolterminen kan exempelvis sommarskola och andra frivilliga utbildningsformer erbjudas.

Elever med funktionsnedsättning, exempelvis dyslexi, ska ha rätt till stöd och hjälp som är anpassade efter deras särskilda situation. Tillgängligheten för funktionshindrade ska vara god på Örebros skolor.

2.2.3 Utvecklingsarbete för ökad måluppfyllelse

Kommunens skolor arbetar med ökad måluppfyllelse. Alla skolchefer, skolledare och verksamheter ska bedriva systematisk skolutveckling för att alla elever ska uppnå de nationella målen. Viktiga delar i arbetet är kompetenskartläggning av skolledare och pedagoger.

Fortbildning

Läraren/förskolepersonalen är den viktigaste resursen för barns utveckling och lärande samt elevers kunskapsutveckling. För att förstärka utvecklingsarbetet omkring Ökad måluppfyllelse genomförs gemensamma fortbildningsdagar i augusti och oktober för all personal i förskolan samt i grund- och gymnasieskolan.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Förskolelyftet samt lärarlyftet är omfattande satsningar för att öka kompetensen inom barn- och utbildning. Flexibelt lärande och flexibel skolgång, tids- och åldersflexibilitet mellan skolformerna genomförs. Dessutom ska varje enskild skola identifiera sitt utvecklingsbehov för att få stöd.

Satsning på pedagogiska läromedel

En satsning på pedagogiska läromedel görs med 5 miljoner kronor. Resurserna ska användas där behoven är som störst för att öka måluppfyllelsen.

2.2.4 Trygga barn

Alla barn ska ha rätt till trygghet och arbetsro. Kränkande behandling och mobbning ska aldrig tolereras. Värdegrundsperspektivet ska vara en grund i barnens och elevernas vardagsliv. Detta skapar förutsättningar för att alla barn och elever ges lust att utvecklas, mogna och lära, samt få motivation att uppnå verksamheternas mål. Arbetet med värdegrundsfrågorna ska stärkas genom att alla grundskolor erbjuder utbildning och studiecirkel, där såväl personal som föräldrar och elever deltar.

Likabehandlingsplaner ska finnas i varje verksamhet och grundas på väl beprövade och utvärderade metoder. Elever och föräldrar ska ha inflytande vid den fortsatta utvecklingen av likabehandlingsplanerna. Dessa ska kontinuerligt följas, utvärderas och utvecklas.

För att öka elevernas trygghet och för att förbättra arbetsmiljön ska resurser och arbetssätt för barn och elevhälsan ses över. Den elevvårdande personalens olika kompetenser behövs i alla skolor som en del i det trygghetsskapande arbetet. Varje elev har rätt att utvecklas och lära sig så mycket som möjligt. Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem.

2.2.5 Valfrihet

Föräldrars och elevers valfrihet är viktig. Möjligheter att driva olika förskole- och skolprofiler ska utvecklas och stödjas för att erbjuda en bred av verksamheter. En större mångfald ska finnas av fristående utförare, föräldrakooperativ, enskilt drivna förskolor, fristående skolor, öppna förskolor, flerfamiljedaghem och parklekverksamhet med flera.

Alla familjer ska så långt som möjligt ges förutsättningar att välja mellan olika förskolor och skolor. Det är också viktigt att så långt som möjligt möta familjers behov av barnomsorg genom olika flexibla lösningar.

2.2.6 Delaktighet och inflytande

Alla elever och vårdnadshavare ska ha möjlighet att påverka sin egen arbetssituation i skolans undervisning. För att eleverna ska uppleva sin tid i skolan som meningsfull och motiverande, ska de kunna påverka och få vara med och ta ansvar för sitt arbete.

Sådana arenor för delaktighet och inflytande kan vara skolråd, föräldramöten, elevråd, klassråd och elevfullmäktige.

2.2.7 Integration

Integrationsperspektivet är viktigt i en ökad mångfald och för att lära av varandra. Vid nyrekrytering ska mångfaldsperspektivet beaktas, särskilt i avseende på flerspråkighet som en resurs i förskola och skola. Modersmålsarbetet inom förskola och grundskola ska noggrant följas för att kvaliteten ska säkras, både vad gäller undervisning och resultat.

Flerspråkighet - en tillgång som ska värnas

Genom framtagandet av de kommungemensamma riktlinjerna för arbetet med flerspråkighet i Örebro kommun ska flerspråkiga barns och elevers rätt till en likvärdig förskola och skola säkerställas. Förskolan och skolan ska utgå från barnets/elevens individuella förutsättningar, styrkor och förmågor. Detta stärker möjligheterna till en ökad måluppfyllelse och en social gemenskap för alla elever.

Introduktion av nyanlända

Den kraftiga ökningen av nyanlända barn och ungdomar under senaste tre åren har inneburit att koncentrationen av barn med utländsk bakgrund förstärkts på skolor där den redan är hög. Det är av vikt att bidra till förutsättningar för jämlika utbildningsvillkor och en skolmiljö där barn i större utsträckning kommer i kontakt med det svenska språket och kulturen.

Detta bidrar även till att fler skolor får en mångkulturell prägel som berikas av att elever med olika kulturell och språklig bakgrund möts. Ytterligare introduktionsklasser ska inrättas under 2010 i skolor där förutsättningarna för en gynnsam språkmiljö är goda.

Toleransveckan

Örebro kommuns skolor ska delta aktivt under Toleransveckorna. Det är viktigt att frågor kring de mänskliga rättigheterna ständigt hålls vid liv.

God och hälsosam skolmiljö

Under 2010 kommer en särskild satsning att göras för att renovera och förbättra förskolor och skolors ute- och innemiljö som är eftersatta. Det handlar om flera förskole- och skolgårdar som rustas upp samt ett antal förskole- och skollokalerna som renoveras.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

2.2.8 Den demografiska utvecklingen

Den demografiska utvecklingen får konsekvenser för behovet av lokaler i olika områden, därför ska kontinuerlig lokalanpassning ske i hela kommunen. Skolor på landsbygden bör dock särskilt värnas. Den stora expansionen inom förskoleverksamheten ska mötas genom nyetablering men också genom att förskoleavdelningar etableras i grundskolelokaler.

Verksamheter som hyr i externa lokaler ska i den mån det går omlokaliseras till interna lokaler. Genom att flytta arbetsplatser till exempelvis skollokaler så åstadkommer vi inte endast ekonomiska vinster utan också att fler vuxna finns på våra skolor.

2.2.9 Natur, miljö och folkhälsa

Folkhälsoperspektivet är centralt för barns och elevers förutsättningar att växa och lära. Kost-, miljö- och klimatfrågor samt rörelse och friluftsliv är exempel på detta. Kunskapen om hållbar utveckling måste förstärkas och finnas med i skolornas vardagsarbete från förskola till gymnasieskola. För att värna kultur- och odlingslandskapet i vår närmiljö behövs ökad kunskap om värdet av närproducerad och ekologisk mat.

För att väcka nyfikenhet hos barn och ungdomar bedriver Naturskolan en viktig verksamhet som bl.a. utgör ett stöd i skolornas arbete för en hållbar utveckling. De erbjuder även kompetensutveckling av lärare i förskolan och grundskolans tidiga skolår. Naturskolan förstärks med ytterligare resurser.

Klimat och Mat

Förhållandet mellan konsumtion av livsmedel och klimatpåverkan samt hälsa är en viktig del i miljöarbetet. Delar i detta arbete är att öka andelen ekologisk och klimatsmart mat. Detta gäller förskola, grundskola och gymnasieskola. Ett antal tillfällen ges för kompetensutveckling inom området klimat och mat för verksamheternas kostpersonal.

Hållbart resande

Arbete med säker skolväg och bättre miljö fortsätter.

Det övergripande målet är att skapa bättre och säkrare förutsättningar för barn och elever att gå eller cykla till och från skolan, exempelvis "vandrande skolbuss".

2.2.10 Fristående enheter

Fristående enheter ska ha samma förutsättningar som de kommunala. Örebro kommun ska bemöta fristående aktörer som vill etablera en verksamhet med en positiv attityd. Satsningar för en bättre förskola och skola ska göras genom att de kommunala verksamheterna ges större frihet, där målen ska vara få och tydliga för att rektors roll ska stärkas.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Enheter som ansöker om intraprenad ska bemötas positivt och ges stöd. Syftet är att ge personal och ledning större inflytande och frihet i verksamheten.

Den demografiska utvecklingen får konsekvenser för behovet av lokaler i olika områden, därför ska kontinuerlig lokalanpassning ske i hela kommunen. Skolor på landsbygden bör dock särskilt värnas.

2.2.11 Förskola och barnomsorg

Örebro är en tillväxtkommun som kräver utbyggnad av förskolan. Under 2010 beräknas behovet av nya förskoleplatser vara ca 250-300, eller 16 nya förskolavdelningar. Omfattande satsningar görs inom detta område. Flera enskilda förskoleverksamheter kommer att startas.

Förskolan är en pedagogisk verksamhet som ska bedrivas på barns villkor. För barns allsidiga utveckling och lärande är leken som en pedagogisk metod viktig för språkutvecklingen. I förskolan ska pedagogiken bestå av socialt samspel, omsorg, fostran och lärande, som ska stimulera och utmana barnet. Det ska finnas ett stort utbud av olika former av förskoleverksamheter och samverkan mellan dem är positivt och utvecklande.

Barnomsorgspeng – pedagogisk omsorg

Den nya skollagen innebär att en ny terminologi införs – pedagogisk omsorg. Den ersätter begreppet familjedaghem och är benämningen på förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg som inte drivs av förskola, fritidshem, öppen förskola eller öppet fritidshem.

Föräldrar som idag är berättigade till barnomsorg ska ha rätt till barnomsorgspeng som ska kunna användas till en plats av kommunal eller enskild huvudman. Den kan också omfatta familjedaghem och flerfamiljslösningar.

Vårdnadsbidrag

Ett kommunalt vårdnadsbidrag infördes 1 januari 2009 och finns för barn mellan 15-34 månader för att ge föräldrar möjlighet att vara hemma en längre tid med barnen. Vårdnadsbidraget kommer att finnas i samma omfattning under 2010.

Förskolelyftet

Det pedagogiska perspektivet i förskolan ska stärkas genom fortbildning. Förskolelyftet fortsätter med fortlöpande kompetensutveckling för förskolerektorer, förskollärare, barnskötare och dagbarnvårdare vilket ska bidra till att verksamheterna får mer kvalificerad personal. 4 miljoner kronor satsas på förskolelyftet. Detta skapar förutsättningar för att alla barn och elever ges lust att utvecklas, mogna och lära, samt få motivation att uppnå verksamheternas mål.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Det är viktigt att förskolans pedagogiska arbete säkerställs. En satsning på förskolans pedagogiska uppdrag med bl.a. utökning av den allmänna förskolan från 3 års ålder samt kompetenshöjande insatser för personalen genomförs med start 1 juli 2010 med utökning av statsbidraget. Kommunen ska aktivt arbeta för att rekvirera de medel som staten beslutar om till förstärkt pedagogiskt arbete.

Barngruppernas storlek ska hållas på en för barnen och verksamheten ändamålsenlig nivå.

2.2.12 Grundskolan

Örebro kommuns elever erbjuds en grundskola där alla elever får grundläggande färdigheter och kunskaper för att klara sig i samhället. Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap till den uppväxande generationen. Skolornas kunskapsuppdrag ska vara centralt i all verksamhet.

Alla elever ges förutsättningar att nå skolans mål i sin egen takt genom en mer individualiserad skolgång. Kunskapsmålet är överordnat utbildningstiden.

Det kan innebära att olika elever ska erbjudas att nå de uppställda målen inom olika lång tid. Detta ställer stora krav på kontinuerliga krav på elevernas kunskapsutveckling.

Arbetet med en flexibel skolgång som ger alla elever förutsättningar att nå grundskolans mål ska fortsätta. Målsättningen är att elevantalet på gymnasieskolans individuella program ska minska med minst 10 procent under mandatperioden 2007-2010 som ett resultat av att fler elever når grundskolans mål.

Fortsatt satsning på kompetens

Rätt kompetens ska finnas på rätt plats. För att öka förutsättningarna för att fler elever ska nå kunskapsmålen krävs dessutom en kontinuerlig kompetensutveckling av lärare och skolledare. Andelen behöriga lärare som undervisar i de ämnen de har kompetens/behörighet i ska öka.

Detta ska ske genom fortsatt stöd för lärares fortbildning genom Lärarlyftet, som är en gemensam satsning från stat och kommun. En viktig del av god lärarförsörjning är också utbildningen av nya lärare. Det är därför viktigt att den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) håller god kvalitet. Här har kommunen och lärarutbildarna ett gemensamt ansvar.

Läsa-skriva-räkna satsning

Resursförstärkningen av den pedagogiska kompetensen ska fortsätta, särskilt i utvecklandet av basfärdigheter som att läsa, skriva och räkna för elever i de lägre årskurserna. Kommunen ska aktivt arbeta för att rekvirera statliga medel för denna satsning. Under 2010 satsas ca 4 miljoner kronor från statsbidrag för att anställa utvecklingspedagoger inom språk och matematik i alla grundskolor, skolår 1-3.

Erfarenhetslärare finns som ska stödja "mindre erfarna lärare" samt språk- och matematikstödjare som ger "allmänt stöd till sina skolor" men som även ska implementera diagnosmaterial för att kunna följa kunskapsutvecklingen från skolår 2 och uppåt.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Utvecklingssamtal med nedskrivna omdömen samt individuella utvecklingsplaner ska finnas på alla skolor. Det webbaserade verktyget (PODB) ska finnas i alla skolor. PODB stödjer det kontinuerliga arbetet med skriftliga omdömen som ett stöd till elevernas kunskapsutveckling.

Matematiksatsning

En fortsatt satsning sker för att utveckla matematikundervisningen, bl.a. genom resurser som sökts från staten. Några av kommunens grundskolor har fått särskilda medel från Skolverket för matematikutveckling.

Läraryftet

Läraryftet som ger kompetensutveckling för lärare fortsätter med en satsning på ca 15 miljoner kronor. Både stat och kommun bidrar med resurser. Under mandatperioden 2007-2010 har ca 30 % av alla lärare genomgått Läraryftet vilket avsevärt förstärkt den pedagogiska kompetensen i kommunens skolor.

Skolval

Alla elever ska ha rätt att välja skola. På skolornas webbplatser ska det finnas tydlig information om alla förskolor och skolor, såväl kommunala som fristående.

Syftet är att visa på den mångfald som finns av både utförare och verksamhetsprofiler, samt möta kraven på förbättrad information och ökad insyn. Vid konkurrens om platser ska närhetsprincipen gälla samt de urvalsprinciper som är beslutande av programnämnden Barn och utbildning.

Studie- och yrkesvägledning

Alla elever ska ha rätt till bra och relevant studie- och yrkesvägledning (SYV), såväl i grundskolan som i gymnasieskolan, för att öka elevernas möjlighet att uppnå skolans mål och undvika omval.

Studie- och yrkesvägledare har en viktig roll i sin vägledning och ska erbjuda varje elev möjlighet att välja utbildning och yrke utifrån sina intressen och förmågor, utan att begränsas av traditionella kvinnliga och manliga yrkesval. Att bryta de traditionella yrkesvalen är en viktig fråga ur ett jämställdhetsperspektiv.

Satsning på skolsköterskor

En utredning visar att skolsköterskornas resurs behöver förstärkas. För att ge bättre förutsättningar inom elevhälsan satsar kommun under tre år resurser för att skolsköterskorna bättre ska klara sitt uppdrag.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

2.2.13 Gymnasieskolan

Kunskap och likabehandling

Gymnasieskolans huvuduppgift är att kunskapsmålen uppnås för behörighet till universitet eller högskola alternativt yrkesbehörighet på yrkesinriktade program.

Utbildningarnas innehåll och form ska utvecklas och utvärderas och kvaliteten på utbildningarna ska kontinuerligt höjas. Framtidens arbetsmarknad ställer allt högre krav på hög kompetens därför ska gymnasieskolan präglas av hög kvalitet och förbereda eleverna för fortsatta studier eller yrkesliv. Örebro Kommun ska erbjuda attraktiva gymnasieutbildningar. Det är lika viktigt att vilja/kunna avsluta sin utbildning som att komma in på utbildningen.

Ett fortsatt arbete med likabehandlingsplaner och en nolltolerans mot kränkning ska vara en ledstjärna på alla våra gymnasieskolor.

Flexibilitet

Flexibla schema- och arbetstider för elever och lärare samt möjlighet att nå studiemålen på olika lång tid behöver prövas.

Ett flexiblare arbetssätt kan leda till både bättre motivation och därmed också bättre studieresultat. Gymnasieskolan ska fortsätta arbetet med att förstärka en god lärmiljö, samt intensifiera arbetet mot skolk.

Yrkesinriktad gymnasieskola

En utvecklad och flexibel lärlingsutbildning ska genomföras i samverkan med det lokala näringslivet. Arbetet med arbetsplatsförlagd utbildning (APU) och rekrytering av lärlingsplatser ska fortsätta. Vårdcollege ska fortsätta skapa en mera attraktiv utbildning inom vård och omsorg.

Entreprenörskap och Miljömedvetenhet

Entreprenörskapsutbildning kommer även fortsättningsvis att vara en prioriterad satsning i gymnasieskolan. Entreprenörskapet ska både öka tilltron till den egna förmågan och skapa mera motivation.

Det ska vara en självklarhet för alla elever att det efter gymnasiet finns tre olika vägar att välja; anställning, egen verksamhet eller fortsatta studier. Miljö och miljömedvetenheten ska även fortsättningsvis vara ett viktigt tema i gymnasieskolan.

Ny gymnasiereform

Den nya gymnasiereformen ska planeras och förberedas under 2010 för att implementeras från höstterminen 2011. En ändamålsenlig organisation och ett effektivt lokalutnyttjande ska även fortsättningsvis vara en självklarhet.

2.3 Social välfärd

2.3.1 Övergripande

2010 kommer att bli ett ekonomiskt svårt år för verksamheterna inom programområdet. På grund av den globala finanskrisen är det än viktigare att förändra verksamheterna för att klara budget i balans. Det är i dessa tider viktigt med politisk styrning och principer.

De effektiviseringar programområdet social välfärd måste göras skall präglas av ansvarsfullhet och långsiktighet. Det betyder att det förebyggande arbetet som startat och utvecklats under de senaste åren skall fortsätta. Det betyder även att det utvecklingsarbete inom brukarinflytande, våldsutsatta kvinnor och arbetet att fokusera på barn och ungdomar genom t.ex. barnahus skall fortskrida och utvecklas under 2010. Trots den globala finanskrisen skall vi fortsätta sträva efter de visioner som vi satt upp. Vi måste ta ansvar för de utvecklingsprojekt vi startat.

Vårt arbete med att effektivisera verksamheterna under 2010 skall främst bygga på evidens och relevanta nyckeltal. Genom att förändra våra verksamheter så våra kostnader kommer i paritet med kostnaderna för jämförbara kommuner inom framförallt 7-stadssamarbetet kan vi långsiktigt skapa verksamheter som är effektiva men som samtidigt upprätthåller en god kvalitet.

Programområdet skall även fortsätta att satsa på utvecklingsarbeten som syftar till att långsiktigt minska kostnaderna eller förhindra att nya kostnader skapas. Samtidigt måste vi göra insatser som minskar effekterna av lågkonjunkturen. En sådan satsning skall vara att arbeta för att ett ekonomiskt kunskapscentrum påbörjas. Vi ser gärna att ett sådant centrum drevs i samarbete med den sociala ekonomin och det civila samhället.

De prioriterade områdena för 2010 kommer att vara förebyggande arbete och tidiga insatser, ökat brukarinflytande samt boenden. För att skapa fungerande vårdkedjor och använda de vårdboenden vi har på effektivaste möjliga sätt är det viktigt att nollvisionen för utskrivningsklara upprätthålls, utvecklas och utvärderas. I frågan om värdighetsgarantier ska Örebro kommun finna strategier för att finna lokalt lämpliga implementeringsområden för att fullfölja den offentliga utredningens intentioner. Vidare ska tjänstegarantierna vid behov utvecklas och kompletteras. Uppföljning av tjänstegarantierna ska göras för att säkerställa att garantierna fullföljs.

Historiskt har det funnits ett problem med samverkan mellan socialtjänsten, nämnden för funktionshinder och vård och omsorg där brukare riskerar att hamna mellan stolarna. En utredning pågår som syftar till att genom samverkan mellan förvaltningarna lösa denna problematik.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Inom ramen för NU-projektet (Socialstyrelsens utvecklingsprojekt "Nationellt utvecklingsstöd till verksamheter för människor med psykiska sjukdomar och funktionshinder") kommer vi att arbeta med kompetensutveckling, samverkan och metodutveckling samt uppbyggnad av ett CM-team för NU-projektets målgrupp. Inom områdena sysselsättning och boendelösningar ska en funktion som vuxensamordnare tillsättas.

Den utbildningsstruktur som arbetats fram genom kompetensstegen har permanentats och har idag namnet "kompetenscentrum social välfärd". Som ett led av kommunens satsning på kompetensutveckling ska samarbetet med universitetet utvecklas. Som ett exempel kommer under 2010 – under förutsättning att projektet godkänns av EU – ett forskningsarbete kring Robotik för äldre påbörjas. Projektet syftar till att förenkla vardagen för de äldre som vill bo kvar hemma när de egna förutsättningarna kanske inte räcker till. Målsättningen är att fler utvecklingsprojekt av detta slag kan komma till stånd. Därför är det viktigt att utveckla kompetensen att söka olika former av stimulansmedel – på regional, nationell och europeisk nivå. Det är också nödvändigt att samordna dessa ansökningar så att de harmoniserar med det egna utvecklingsarbetet. På det sättet kan vi växla ut största möjliga nyttan av de insatta resurserna.

Under 2010 kommer länets största sociala satsning att inledas. Ett antal av både kommunens och landstingets verksamheter kommer att starta under samma tak vid "Ängen". För kommunens del handlar det bl.a. om ett nytt modernt särskilt boende och verksamheter för funktionshindrade. Som ett led i satsningen på förebyggande arbete kommer också en familjecentral etableras vid "Ängen".

2.3.2 Social ekonomi

Förutsättningarna för samarbete mellan kommunen och det civila samhället ska förbättras. 2008 beslutade programnämnd Social välfärd att ta fram en handlingsplan för att stimulera och utveckla den sociala ekonomin. Implementeringen av denna påbörjades 2009 och den fortgår. Handlingsplanen innefattar bland annat att utreda förutsättningarna att införa en utmaningsrätt för den sociala ekonomin inom programnämnd Social välfärd, genomföra försök med socioekonomiska bokslut samt att göra upphandlingar med social hänsyn. Socialt hänsynstagande ska vara ett krav i upphandlingar inom programområdet.

Kommunen ska ta fram en lista över vilka krav som ska uppfyllas för att få ett ramavtal med kommunen inom socialtjänstens verksamhetsområde. När företaget eller organisationen uppfyllt kraven kan ramavtal tecknas med denna part. Listan över vilka parter socialtjänsten har ramavtal med ska uppdateras löpande. Kravlistan ska följas upp årligen och vara utformad på ett sådant sätt att den möjliggör medverkan från den sociala ekonomin.

Under 2009 gjordes en översyn av de avtal programområde social välfärd hade med organisationer från det civila samhället. Samtidigt påbörjades centralt i kommunen ett för att arbete nå en lokal överenskommelse med det civila samhället. Programområdet social välfärd ska följa detta arbete och göra nödvändiga anpassningar efter vad överenskommelsen leder till.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Programområdet ska tillsammans med det civila samhället och andra intressanta aktörer (t.ex. Öbo och privata fastighetsvärdar) utveckla ett Ekonomiskt kunskapscentrum, därefter är vår förhoppning att det civila samhället ska ta över verksamheten. Detta för att ge personer som har svårigheter att hantera sin privatekonomi verktyg att hantera sin ekonomi. Tidigare erfarenheter – både i Örebro och från andra städer – har visat att t.ex. vräkningar på grund av uteblivna hyresinbetalningar har minskat.

Sociala kanalen och Brorådet är viktiga organ som ska prioriteras.

2.3.3 Anhöriga

Örebro kommun har idag en väl fungerande anhörigverksamhet med gott nationellt renommé.

För att vidmakthålla det arbete som pågår och för att stödja fler anhöriga föreslås Anhörigcentrum få en budgetförstärkning. Under 2010 kommer kommunens utvecklade verksamhet med barn till missbrukare (Sputnik) permanentas. Örebro kommuns ambition är att den regionala samverkan kring anhörigstöd fortsatt verkar.

Volontärinsatser ska ges ökat stöd och ske i dialog med brukaren. Många äldre blir idag vårdade av anhöriga. För att möjliggöra för anhöriga att ta detta ansvar även i framtiden krävs bättre möjligheter till avlastning och stöd. Örebro kommuns äldreomsorg ska därför kännetecknas av respekt för och dialog med, såväl den äldre som anhöriga.

Det är av yttersta vikt att fortsätta detta goda arbete och även att utveckla konceptet för att förbättra vårt stöd till anhöriga. För att behålla positionen i framkant ska området följas med särskild uppmärksamhet. Tack vare den statliga satsning som görs inom området underlättas kommunens möjligheter att utveckla anhörigstödet.

2.3.4 Förebyggande arbete och tidiga insatser

Parallellt med det förebyggande arbetet ska vårt arbete med de tidiga insatserna utvecklas.

För att samordna det förebyggande arbetet mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamhet och polis har Öreför (Örebro förebyggande råd) skapats.

För att på ett bättre sätt jobba med tidiga insatser ska samverkan mellan socialtjänsten och barn- och utbildning utvecklas.

Samverkan mellan programrådets nämnder och barn- och utbildning ska förbättras för att tidigt nå och upptäcka barn med olika funktionshinder.

Ambitionen är att växla över resurser till det förebyggande arbetet. Det förebyggande arbetet inom vård och omsorg ska därför utgöra 2 procent av vård och omsorgsnämndernas budget. Historiskt sett har denna siffra varit omkring 0,8 procent.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

2.3.5 Vård och omsorg

Seniorboenden och alternativa boendeformer måste fortsatt utvecklas under mandatperioden, gärna med olika profiler. Under mandatperioden har enskilt drivna seniorboenden i kommunen fått enhetliga spelregler. Boendeformerna har nationellt genomgått en översyn. Genom denna har en ny boendeform – Trygghetsboende – föreslagits. Ambition är att sådana trygghetsboenden ska etableras i Örebro. Initialt kan etableringen av dessa ske genom konvertering av befintliga kommunala seniorboenden.

Antalet vårdplatser inom särskilda boenden ska på sikt öka, därför ska projektering av ett nytt boende på väster påbörjas under 2010. Detta för att ersätta Ädelgården som inte är lämpligt för befintlig verksamhet. Målsättningen är att nuvarande lokaler vid Ädelgården ska övergå till att bli gruppboende för funktionshindrade.

Under 2010 fortsätter arbetet att förbereda det nya boendet vid Ladugårdsängen. Detta kommer att utöver särskilt boende innehålla en stor rehab-avdelning samt en familjecentral och gruppboende för funktionshindrade.

Vidare ska det upphandlingsförfarande kring särskilda boenden som påbörjats 2009 implementeras under 2010.

Brucarundersökningar som gjorts har visat brister i kommunens hantering av kosten. Under 2010 ska ett arbete ske för att öka andelen brukare som är nöjda med kosten.

Kosten är en livskvalitetsfaktor inom äldreomsorgen. De äldre som tar del av omsorgen utgör också en allt mer heterogen grupp. Detta ställer nya krav på kostverksamhetens kvalitet, utbud och variation. För att klara utmaningarna krävs också nya lösningar för att distribuera och erbjuda näringsriktig och tilltalande kost.

För att förebygga behov av sjukhusvård, korttidsvård eller permanent plats, krävs en god omsorg av personer i ordinärt boende. Framför allt handlar det om förebyggande och trygghetskapande åtgärder som rehabilitering i hemvården, vård av sjuka i hemmet, anhörigstöd och stöd till demenssjuka. För dem som väljer att bo kvar hemma ska stödinsatser finnas.

En översyn av verksamheter i dialog med personalen kommer att genomföras, för att utifrån brukarnas behov och personalens möjligheter utveckla hemtjänsten. Detta kan t.ex. medföra satsningar på tekniska hjälpmedel för personalen samt en förändrad organisation för hemtjänsten. Arbetet för ett mer nära ledarskap skall intensifieras. Det ger en bättre möjlighet för arbetsledarna att vara med i att påverka utvecklingen hos varje enskild medarbetare.

För att på ett bättre sätt tillmötesgå personalens behov av lokaler kommer delar av före detta Varbergaskolan att byggas om.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Under mandatperioden har kommunen satsat på arbetskläder inom hemvården. Detta i syfte att stärka smittskyddet och skapa mer jämställda förutsättningar att genomföra sitt arbete. För att möjliggöra detta krävs omklädningsrum. 2010 avsätter kommunen investeringsmedel för att tillgodose detta behov.

Av den totala tiden i hemvården ska andelen tid hos brukarna öka. Tidregistrerings- och planeringssystemet (TES) är ett bra arbetsredskap för att öka personaltiden hos brukaren och på det sättet samla resurser där de behövs inom hemvården. För att säkerställa och kvalitetssäkra TES avsätts medel för fortsatt implementering under 2010.

Örebro kommun utvecklar samarbetet med landstinget, staten och det civila samhället, för att skapa en bättre vårdkedja för de äldre. Det innebär samtidigt att insatserna ska effektiviseras. Volontärinsatser ska ges ökat stöd, respekt och ske i dialog med brukaren. Vi vill fortsätta utveckla sådana samarbeten.

Det förebyggande arbetet, den sociala verksamheten och rehabiliteringen i hemmet och i särskilda boenden kommer att fortsätta att utvecklas. Den fysiska och psykiska aktiviteten för äldre ska stimuleras.

För att bättre kunna tillmötesgå önskade tjänstgöringsgrader från personalen ska arbetet med flexibel schemaläggning utvecklas. Detta kan t.ex. ske genom att studera olika arbetstids- och schemaläggningsmodeller och se hur man kan föra in detta i kommunens arbete med schemaläggning.

Utvecklingsprojekt

Utvecklingen av äldreomsorgen är viktig. Genom stimulansmedlen har möjligheten getts att prioritera ett antal utvecklingsområden.

2010 års utvecklingsprojekt sträcker sig över följande områden:

1. Läkemedelsgenomgångar i ordinärt boende (tillsammans med Örebro läns landsting)
2. Förebyggande hembesök samt utveckling av lotsfunktion vid servicetorget
3. Flexibel demensdagvård
4. Rehabiliterande arbetssätt i ordinärt boende
5. Ökat brukarinflytande; förändrad biståndshandläggning
6. Ökat brukarinflytande; utveckling av servicetorget
7. Kultur för seniorer; utveckling av måltidssituationen
8. Utveckling av brukarundersökningar
9. Kost och nutrition; starta utvecklingsarbete för att höja nöjdheten med maten

Inflytande

De brukarundersökningar inom äldreomsorgen som genomförts visar att många brukare anser sig ha för lite inflytande och påverkan på vårdens utförande. Genom de statliga stimulansmedlen ges möjlighet att utveckla kommunens brukarundersökningar. Dessa ska ligga till grund för fortsatt kvalitetsarbete.

I det fortsatta arbetet med brukarundersökningar ska vi identifiera de tre lägsta värdena och föreslå åtgärdsplaner för att förbättra dessa resultat.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Brukarundersökningarna är ett av medlen som ligger till grund för de kriterier som avgör vilka boenden som under året läggs ut på entreprenad. Detta är ett sätt att finna nya vägar att förbättra kvalitén.

Programnämnd Social välfärds arbete med att förbättra brukarinflytandet inom hemtjänsten fortsätter. Reformen med eget val skall följas upp. Detta paket består av flera delar där införandet av åtta timmar hemservice utan biståndsbedömning (för dem som är 75 år eller äldre) och ett servicetorg är centrala delar. Servicetorget ska fungera så att behovet av information utifrån ett mångfaldsperspektiv kan tillgodoses. Servicetorget ska bl.a. ge information på teckenspråk och arbeta med dövas och hörselskadades specifika behov av lotsning.

Inom ramen för eget val kan kunden välja utförare. Taxekostnaden för dessa timmar ska inräknas i maxbeloppet för kommunens hemtjänsttaxa och inkomstprövas.

Inom ramen för biståndsbeslut ska inflytandet över den faktiska insatsen öka. Biståndsbesluten ska utvecklas så att de anger ramarna och ger stort utrymme för den enskilde och kontaktmannen att utforma den konkreta hjälpen. De sista åren av en människas liv ska vara lika trygga som de första.

2.3.6 Sociala frågor

Socialtjänst

I början av 2010 ska socialtjänsten omorganiseras i fyra områden. Det kommer bland annat att underlätta för myndighetsutövningen att använda personalen mer flexibelt.

Den förebyggande verksamheten blir sammanhållen för öster och väster och kommer driftsmässigt att hamna under en nämnd.

Människor i behov av socialtjänsten ska få kontakt direkt med kommunen. Insatserna ska anpassas till individens behov och omgivning. Målsättningen är att minska placeringstiden. Tidig upptäckt och tidiga insatser medför kortare placeringar. Socialtjänstens arbete ska baseras på utvärdering, forskning och evidens. Socialtjänstens arbete ska under mandatperioden i utökad grad växla över till ett förebyggande- och evidensbaserat.

Under mandatperioden fortsätter och intensifieras implementeringen av kommunens plan mot hemlöshet. Hemlösheten är en utmaning för det svenska välfärdssamhället. Arbetet med att motverka hemlöshet är en viktig politisk fråga. Det handlar både om att se till att de som i dag är hemlösa får ett värdigt boende och att förhindra att hemlöshet uppstår. Orsakerna till hemlöshet är många och ofta komplicerade. Därför krävs det insatser både inom socialtjänsten och andra områden – arbetsmarknad, bostadsmarknad, hälso- och sjukvård, integration och utbildning.

Kommunen ska fortsätta utveckla konceptet med familjecentraler. Dessa är viktiga, inte minst för att stödja nyblivna föräldrar i deras roll. Det stöd som familjecentralerna kan erbjuda är också en viktig pusselbit för att motverka eventuella framtida sociala problem. Under 2010 fortsätter planeringen av en ny familjecentral på Ladugårdsängen.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Det är viktigt att följa upp insatserna för att se om de verkligen ger önskat resultat. Det är också av intresse att följa utvecklingen om det fortsatt är så att familjehemsplaceringarna och öppenvårdsinsatserna ökar medan institutionsplaceringarna minskar. I insatser, som till exempel vård och boenden för unga, är det av yttersta vikt att arbetet baseras på utvärdering, forskning och evidens. Insatser ska anpassas till individens behov och omgivning.

Under 2010 ska ett utvecklingsarbete för unga med dålig psykisk hälsa påbörjas. Syftet är att tillhandahålla en mer anpassad verksamhet för målgruppen och minska framtida vård- och behandlingskostnader.

En utökning av platser för ensamkommande flyktingbarn ska ske i början av 2010 när det gamla vandrarhemmets lokaler övertas.

Under 2009 har samarbetet med de privata fastighetsägarna tagit form, under 2010 ska detta fortskrida och utvärderas.

Kvinnofrid

Det finns ett behov av att bredda kunskapen och medvetenheten om våldet mot kvinnor och därvid uppmärksamma särskilt utsatta grupper så som drogberoende och hemlösa kvinnor. I dag arbetar socialtjänsten med frågan och inom socialtjänsten finns kommunens Kvinnocentrum. Inom programområdet arbetar man också med stöd till personer med funktionshinder och med stöd till äldre. Inom dessa områden har inte frågan lyfts upp på samma sätt. Här finns angelägna grupper att nå och stort behov av kartläggning, rutiner och utbildningsinsatser till personal. En fortsatt utveckling i arbetet med unga kvinnor genom Tjejjourens insatser är också angeläget. Ett tydligare steg måste också tas för att innefatta arbetet med männen som slår i syfte att förhindra ytterligare våld.

2.3.7 Rättssäkerhet

Behovet av gode män och förvaltare har de sista tio åren ökat för varje år. För att trygga rättssäkerheten för dem som är i behov av gode män och förvaltare är det nödvändigt att säkra en fungerande rekrytering. Därför ska arbetet med rekryteringen av gode män och förvaltare utvecklas och anpassas för att nå en bredare målgrupp. Under 2010 skall en riktad informationskampanj genomföras i syfte att öka antalet uppdragstagare. Särskilda utbildningsinsatser för uppdragstagare skall anordnas under 2010. REMO-gruppen ska fortskrida.

Det är av största vikt att rättssäkerheten upprätthålls vid utredningar inom socialtjänsten.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

2.3.8 Funktionsnedsättningar och tillgänglighet

Tillgängligheten i Örebro kommun ska öka. Stödet till funktionshindrade ska ges av kommunen, privata aktörer och den sociala ekonomin.

Den fastlagda bostadsplanen ska hållas. Vidare ska antalet icke verkställda beslut om bostad med särskild service minska. Under 2008 och 2009 gavs nämnden för funktionshindrade ekonomiska tillskott för att klara bostadsplanen, detta fortlöper under 2010. En mångfald av såväl lösningar som utförare ska eftersträvas. De aktörer som finns inom ramen för den sociala ekonomin ska särskilt uppmärksammas.

Målsättningen är att under 2010 starta minst ett nytt gruppboende för funktionshindrade. Vidare kommer ett nytt gruppboende startas på Ladugårdsängen under första halvan av 2011.

Samverkan med landstingets psykiatriska verksamhet och med nämnden för funktionshindrade ska förbättras. Detta gäller såväl vårdkedjan på individnivå som samverkan och samarbete på politisk och tjänstemannanivå. Effekterna av intraprenaden inom socialpsykiatrin ska särskilt uppmärksammas.

Arbetet med att förbättra brukarnas inflytande över de beslut och insatser kommunen ansvarar för ska öka. Det samarbete med brukarnas intresseorganisationer som inletts ska fördjupas. Andelen brukare som är nöjda med kommunens service ska öka.

Möjligheterna att ta steget ut på arbetsmarknaden i stället för, eller som komplement till, daglig verksamhet ska stärkas. Detta ska ske i samverkan med VUXAM och FINSAM. Målsättningar i individuella arbetsplaner skall tydliggöras. Detta kan bland annat resultera i att fler brukare kan pröva ett mer självständigt boende.

En harmonisering av kommunens kostnader som utförare i jämförelse med privata utförare ska ske. Under 2010 skall en genomlysning av kommunens verksamheter för personlig assistans genomföras. Syftet är att på ett bättre sätt möta brukarens önskemål, rättigheter och behov. Vidare ska genomlysningen hantera verksamhetens kostnadseffektivitet.

2.4 Samhällsbyggnad

2.4.1 Övergripande

Samhällsplanering bygger på att finna väl fungerande strukturer för till exempel boende, fritid, grönstruktur, handel och näringsliv. Örebro miljömål ska revideras och 2010 ska både en ny översiktsplan och en klimat/energiplan vara färdig. Tillsammans med Grönstrukturplanen, Transportplanen och Vattenplanen ska dessa dokument prioriteras vid all samhällsplanering och används som grunddokument för arbetet med planprogram och vid olika exploateringar.

Arbetet för renare vatten fortsätter både uppströms Svartån och nedströms bl.a. genom införande av kväverening. Trygghet i framtida vattenförsörjning kräver också en ny reservvattentäkt.

Avfallshanteringen utvecklas med bl.a. en kretsloppspark.

Ett aktivt samarbete med angränsande kommuner ska bedrivas för att hitta gemensamma lösningar för att lösa samhällets service till medborgarna och lokal utveckling.

2.4.2 Etableringsvänlig kommun

Det är viktigt att kommunen har en väl fungerande service som gör det möjligt för nya företag att etablera sig inom kommunen. Korta handläggningstider, rättssäkert, effektivitet, tydlighet kring tillståndsgivning och service samt ett gott bemötande är viktiga faktorer för ett framgångsrikt arbete för ett starkare lokalt näringsliv. Det är viktigt att kommunen har en god tillgång på planlagd mark för olika typer av etableringar.

2.4.3 Landsbygdsutveckling

Hela kommunen ska leva. Våra landsbygdsområden är en resurs och ska användas aktivt i marknadsföringen av vår kommun som arbetsplats och bostadsort. Kommunikationerna mellan stadens centrum och landsbygdsområdena samt inom dessa måste förbättras. Detta ställer krav både på kollektivtrafik och på cykelvägar. Därför ska försök genomföras med anropsstyrd kollektivtrafik.

Den befintliga infrastrukturen i form av skolor, kollektivtrafik och annan samhällsservice som redan finns i våra tre landsbygdsområdens tätorter måste utnyttjas bättre.

Kommunen deltar aktivt i EU:s Leaderprojekt för en levande landsbygd. Under 2010 satsar vi därför på åtgärder som förbättrar livskvalitet och folkhälsa på landsbygden. Natur- och upplevelseturismens stora potential ska tas tillvara i kommunen.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Kommunen ska aktivt verka för att befintliga byar kan förtätas och där vatten- och avloppsfrågan kan lösas gemensamt för flera hushåll.

2.4.4 Bostad för alla

Alla har rätt till en bra bostad. Människor kan och ska ges möjlighet att ta ansvar för sitt boende och sin närmiljö.

Det är viktigt med ett varierat bostadsutbud. För att kunna möta olika människors behov vill kommunen verka för ett varierat utbud av upplåtelse- och ägandeformer. Den stora kullen unga vuxna måste mötas med fler nya mindre bostäder. Kommunen uppmuntrar därför etablering av fler aktörer, kooperativa hyresrätter och nya bostadsrättsföreningar som också kan skapa mer möjligheter till kvarboende.

Vid nybyggnation ska ytor för fysisk aktivitet och friluftsliv beaktas. Det är viktigt att nya bostäder planeras så att de harmoniserar med omgivande natur, odlingar och historisk bebyggelse. Bostadsnära service, arbetsplatser, avfallshantering och tillgång till kollektivtrafik är också viktiga faktorer vid planering för nya områden.

Kommunen ska ha en god tillgång till byggklara tomter för olika typer av bostadsbyggnation och etablering av verksamheter. Landsortscentra som Vintrosa, Odensbacken, Glanshammar m.fl. ska utvecklas.

Under de kommande åren ska det i kommunen produceras minst 2 000 bostäder för att möta den ökade efterfrågan.

2.4.5 Stadsutveckling

Örebro är en levande och attraktiv stad genom att stadsrum och byggnader håller en hög arkitektonisk kvalitet. Arbetet med kulturmiljöinventeringen ska fortsätta och kommunens bevarandeprogram uppdateras under 2010.

Kommunen växer och centrala Örebro förtätas. De hälsobringande effekterna av att vistas i parker och natur måste därför uppmärksammas. Planering och bildandet av naturreservatet fortsätter. En ny gångbro över Svartåns östra del uppförs för att binda samma södra och norra delen av det mycket populära grönområdet.

Arbetet med att omgestalta stadens torg genomförs under 2010. Utvecklingen av centrum och området runt slottet, Järntorget och ån fortsätter för att få ett levande centrum där människor kan vara aktiva och trivas.

Särskilda gestaltungsprogram för olika stadsrum i staden tas successivt fram för att göra de offentliga rummen mer tillgängliga, trygga och attraktiva.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Kommunens ambition är att utveckla torghandeln. Den redan idag existerande ”Bondens marknad” kan fungera som en bra grund för att marknadsföra lokalt producerade livsmedel.

Stadens miljö och klimat liksom hanteringen av dagvatten förbättras genom att öka mängden gröna tak.

Kommunen måste långsiktigt öka attraktiviteten i de västra stadsdelarna. För att nå dit måste vi arbeta med ett antal delmål. Den fysiska utformningen såväl som den sociala strukturen måste anpassas så att den passar den hållbara staden.

Stads- och boendemiljöer måste bli mer attraktiva. Detta sker både genom att vi förstärker de gröna stråken som att vi förtätar och blandar boendeformer där så är möjligt. Satsningar på natur och friluftsliv är attraktioner som ger fler örebroare möjligheter att uppleva närheten till skog och mark.

De skolor som finns på väster måste utformas så att de blir efterfrågade i större omfattning. Skolor som inte är efterfrågade kan omformas till annan verksamhet. Vi kan också skapa flera besöksmagneter som lockar och attraherar andra örebroare till de västra stadsdelarna. Möjligheten till bad i Svartån är ett exempel på en sådan attraktion.

Det måste vara tryggt att bo och arbeta på väster. För att skapa en attraktivitet och en mångfald måste nya arbetsplatser tillskapas i de olika stadsdelarna. Detta kan ske genom att vi ger förutsättningar för en god offentlig och kommersiell service eller etablerar eller omlokaliserar egen verksamhet.

2.4.6 Kollektivtrafik

I takt med att kommunen växer både med fler invånare och med fler arbetsplatser har kommunen ett ökat behov av en fungerande kollektivtrafik. Stora målpunkter såsom USÖ, universitetet, gymnasieskolorna och andra stora arbetsplatser likväl som centrum måste ha en väl fungerande kollektivtrafik. Ett nytt linjenät tas i bruk 2010.

Färdtjänsten utvecklas i olika försöksområden. Såväl den kommunala organisationens egna resor som de transporter som sker i kommunen kommer att ses över för att skapa ett hållbart transportsystem inför framtiden. Kollektivtrafiken måste ta en större andel från de bilburna persontransporterna i tätorten, för att skapa en renare stadsmiljö.

Försök med samordning av samhällsbetalda transporter/närtrafik genomförs i Östernärke. Flextrafiken, för dem som prioriterar tillgänglighet före hastighet, utvecklas i centrala delen av kommunen.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

2010 ska kommunen aktivt ta del i regiontrafikens utveckling och starta förstudier som förstärker möjligheten att använda kollektivtrafiken i hela regionen med Örebro som mål- eller startpunkt. Örebros strategiska läge som mittpunkt på norra benet i ”nordiska triangeln” kräver också ett fortsatt samarbete med andra län och andra länder för att utveckla snabbare spårbundna förbindelser.

2.4.7 Fritid och turism

En meningsfull fritid är en grundläggande faktor för att vi som medborgare ska må bra. Örebro kommun ska erbjuda goda förutsättningar för fritidsaktiviteter, såväl spontana som arrangerade. Många av dessa aktiviteter lockar dessutom besökare från andra kommuner. Breddidrott är en bärande kraft i detta arbete. Ur folkhälsoperspektiv är också satsningar på idrott och goda rekreativsmöjligheter ett preventivt arbete som kan spara pengar i andra verksamheter.

Det civila samhället kan göra en gedigen insats för att utveckla verksamheten i en lokal omgivning t.ex. genom ett utökat samarbete kring de fritidsanläggningar som finns i kommunen. Kommunens roll är snarare att vara en motor i arbetet, genom att se till att det finns bra idrottsanläggningar och föreningslokaler för alla åldersgrupper och intresseinriktningar.

Kilsbergen är en viktig tillgång ur många perspektiv; folkhälsa, rekreation, upplevelse och besöksnäring. Det kräver insatser från kommunen och i området verksamma entreprenörer t.ex. i form av ökad tillgänglighet och information.

Den organiserade idrotten bidrar till mycket fysisk aktivitet och får fler och fler ytor, bl.a. i form av konstgräs för fotboll. Möjlighet till daglig lek i form av spontanidrott i bostadsområdena och centralorter behöver dock stärkas och alltid finnas med i nya etableringar.

Möjligheten att bada utomhus sommartid ska förbättras.

2.4.8 Kultur & Demokrati

Kultur betyder mycket för att människor ska utvecklas, vidga sina referensramar och få andra perspektiv på liv och samhälle. Kultur är också ett sätt att få kreativiteten att flöda. En god kreativitet utvecklar vårt samhälle. Fritidsgårdar och ungdomens hus är resurser för ungdomars sociala miljö. Det är viktigt att verksamheten i dessa lokaler drivs på ungdomars initiativ, men med stöd av vuxna.

Kommunen har ansvar både för de traditionella kulturinstitutionerna och för de förnyande kulturyrtingarna. ”Open art” genomförs även under 2010 i samarbete med näringslivet.

Kulturskolan ska ha flera roller, dels att utveckla enskilda elevers förmåga men även stötta grupper och skolor i ett större perspektiv.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

En god kreativitet utvecklar vårt samhälle. Kommunen ska ha en öppenhet att ta till vara nya idéer för kulturen och ska underlätta för fler grupper att kunna få del av kulturbidrag. De nya svenskarnas möjlighet att bredda kulturutbudet skall tas tillvara. Satsningen på kultur för äldre genomförs i samverkan med social välfärd.

Kommunen stöder det civila samhällets aktörer i deras arbete att tillgodose medborgarservice till utsatta grupper.

Under 2010 skall arbetet för full tillgänglighet intensifieras vilket inkluderar mer än bara fysisk tillgänglighet.

Under 2010 genomförs ett jubileum på temat demokrati och fred för att uppmärksamma 200-årsdagen av den riksdag som hölls i Örebro 1810.

Det skall undersökas om EU-medel kan sökas för flera av projekten

2.4.9 Energi & Klimat

Kommunen har gjort en kartläggning av vilka områden som lämpar sig bäst för etablering av vindkraft ur ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Skapandet av ”vindkraftstomter” underlättar för etablering från fler olika aktörer.

Under 2010 utvecklas arbetet med att skapa mer hållbar energiproduktion inom kommunens gränser också genom direkta uppdrag till de egna bolagen. Det energibesparande arbetet fortsätter och kompletteras med egen produktion som minskar behovet av köpt energi.

Relevanta mål för minskad andel köpt energi i kommunens lokaler ska tas fram.

För att öka motivationen för de olika verksamheterna skall energi- och vattenförbrukning mätas lokalt i varje enhet och redovisas för brukarna.

Kommunen ska successivt skärpa kraven på ett mer energisnålt och miljöriktigt byggande av de exploatörer som köper mark av kommunen.

De biogasutredningar som gjorts skapar underlag för en gårdsnära biogasproduktion i samverkan med lokala näringsidkare och angränsande kommuner.

2.4.10 Trafik

Arbetet med att ta fram en ny trafikplan fortgår under året. Detta görs tillsammans med arbetet i projektet ”Rätt hastighet i staden”.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Under året färdigställs vägen från Skebäcksbron runt baksidan på CV-området som möjliggör ökad framkomlighet och avlastning av Rudbecksgatan/Hamnbron då det nya busslinjenätet tagits i bruk. Det möjliggör också öppning av bron för personbilstrafik.

Gustavsviksbron öppnas under året, liksom södra förbifarten som ansluter till Törsjö logistikområde.

2.4.11 Våra egna lokaler

Genomgången av alla lokaler ur arbetsmiljösynpunkt fortsätter. Arbetet med att ställa om skollokaler och utbyggnationen av förskolan kräver fortsatt resurser. I all nyproduktion läggs stor vikt på långsiktigt smarta energilösningar och framtida låga driftkostnader. Befintliga lokaler utvecklas kontinuerligt för att öka kvaliteten på inom- och utomhusmiljöer samt att minska energiförbrukningen. Ökad lokal uppföljning av fler enheters energikonsumtion ska ske. Kommunen ska säkerställa lokaler av god kvalitet till rätt kostnad till verksamheterna.

2.4.12 Naturvård

Under 2010 fortsätter det arbete som kommunen påbörjat med att inrätta natur- och kulturresevat på platser som är värdefulla för örebroarna. Parallellt med detta fortsätter arbetet med att utveckla de naturvårdsområden som finns t.ex. längs Svartån och i de västra stadsdelarna.

2.5 Organisationsutveckling

Nutid och framtid kräver uppföljning och utvärdering. Kommunen arbetar med olika perspektiv. I nutid arbetar vi med uppföljningar och utvärderingar av hur kommunens verksamheter fungerar, hur de upplevs av örebroarna och hur kvalitet och kostnader hänger samman. Kommunen söker ständigt största möjliga kvalitet till lägsta möjliga kostnad. Vi använder skattepengarna ansvarsfullt, medvetna om att de inte är organisationens egna, utan lämnade till oss att förvalta.

Tjänstegarantier följs upp och utvecklas för att kunna användas inom flera områden i kommunen. Där kommunen har en myndighetsroll, som inom stadsbyggnads- och miljöområdet, är tjänstegarantierna extra prioriterade.

För att möta framtidens utmaningar arbetar vi med fem strategigrupper med definierade uppdrag, genom en kontinuerlig omvärldsanalys, genom att vi följer samhällets utveckling och genom de få men styrande mål som redovisas i kommunens budget. På samma sätt fungerar de planer och program som arbetas fram som redskap för verksamheterna. Kommunen kommer under perioden att gå igenom, revidera och om möjligt avsluta planer, program och policy.

2.5.1 Demokratisk organisation

Organisationen ställs om under perioden, från ett fokus på mål till ett fokus på uppföljning, utvärdering och återkoppling av och till de enskilda verksamheterna. Förmåga att prioritera samt kunskaper i uppföljning och utvärdering, ska känneteckna den politiska organisationen på alla plan. Kommunen arbetar med att bredda basen för delaktighet i kommunens verksamheter, bland annat genom ökad samverkan med den civila sektorn.

Den civila sektorn kompletterar den offentliga sektorn och näringslivet, genom att engagera många i frivilligt arbete i olika former inom olika verksamhetsområden. Den kommunala organisationen måste ständigt genom samverkan stärka den civila sektorn och det engagemang enskilda människor visar.

Den politiska organisationen ska utvärderas under mandatperioden. Detta arbete har startat under 2008 för att göra det möjligt att fatta väl grundade beslut inför kommande mandatperiod.

2.5.2 Personal och administration

Örebro kommuns huvudsakliga resurser är kompetent och engagerad personal. För kommunen handlar en god personalpolitik såväl om att rekrytera rätt kompetens och vidareutveckla medarbetarna, som att ha goda strategier för hur avvecklingsarbete ska ske.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Sjukskrivningstalen ska kontinuerligt minska genom strategiskt arbete på alla nivåer i organisationen.

Det är i ett besvärligt ekonomiskt läge angeläget att skapa ökade möjligheter till verksamhetsutveckling genom alternativa intäktformer. Kommunen har i dagsläget inte någon tydlig struktur för hur arbetet med bidrag från Europeiska Unionen sker. Kommunledningskontoret ska undersöka möjligheterna till ett mer strategiskt och strukturerat arbete med sådana bidragsansökningar kan ske. Eventuella ökade behov av tjänster kan vara nödvändigt men ska finansieras inom arbetets ram.

Kommunen avser att tydliggöra gränserna mellan politisk verksamhet och administration. Avsikten är att föra ut makten över verksamheternas vardag så långt ut i organisationen som möjligt. Politiken ska beskriva visioner, målsättningar och strategier, efterfråga vilka åtgärder som vidtagits för att nå dessa, samt kontinuerligt följa upp, utvärdera och återkoppla till verksamheterna. Personalens uppgift är att genomföra fattade beslut utifrån sina professionella kunskaper

3 Medarbetare – strategier ur ett medarbetarperspektiv

Inledning

Budgetens tredje kapitel redovisar de grundläggande värderingarna och strukturerna som styr kommunens arbete ur ett verksamhetsperspektiv. Det handlar om att beskriva kommunen inifrån, genom medarbetarens ögon.

3.1.1 Kommunens organisation

Örebro kommun ska ha en organisation som på ett effektivt sätt utför de uppgifter medborgarna vill ha utförda genom politiskt beslutsfattande och som de betalar genom sina skatter. Organisationen skapar en arbetsmiljö som bidrar till goda prestationer från personal som trivs i sitt arbete och med sina arbetsuppgifter.

3.1.2 Arbetsgivarpolitik

Kommunen kommer under de närmaste åren att befinna sig i ett läge där många utmaningar ska hanteras. En av dessa utmaningar ligger i att konkurrera med andra aktörer som bedriver de kommunala välfärdstjänsterna. Konkurrens om kompetens kommer att öka och våra pensionsavgångar ska mötas med kompetenshöjning och nyrekrytering så att våra tjänster till medborgarna upplevs som professionella och effektiva.

Personalens arbetsituation ska ständigt följas upp och utvärderas i syfte att öka frisknärvaron och minska sjukfrånvaron. Medbestämmande över det egna arbetet och den egna arbetsplatsen är centralt. Kommunen som arbetsgivare ska också fokusera på hur medarbetarnas hälsa förändras och genomföra åtgärder som påverkar folkhälsan positivt.

Arbetsgivaren prioriterar arbetet med en effektiv, kompetent och human personalpolitik för att skapa en grund för en högpresterande organisation. Speciellt gäller detta hur rekryteringar sker, hur kompetensutveckling genomförs, hur jämställdhetsarbetet fungerar, hur mångfalden ökar och hur personalrörligheten kan ökas. Kommunen ska ha en högkvalitativ verksamhet för avveckling av personal där så krävs. Fokus på individens fortsatta arbetsliv, även utanför kommunen, är central.

I ett ansträngt ekonomiskt läge ställs ytterligare krav på kommunens förmåga att hantera besvärliga personalsituationer humant och professionellt. Inom flera områden kommer behov av att minska personalstyrkan att behöva mötas med olika former av incitament och i sista hand av uppsägningar. Kommunledningskontorets Personalavdelning ska planera för en sådan utveckling.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

3.1.3 Bakgrund

Den 31 augusti 2009 hade Örebro kommun 11 241 anställda med månadslön. Detta är en total minskning med 150 anställda i jämförelse med 2008. Antalet tillsvidareanställda var 10 213 (+117) och antalet visstidsanställda 1028 (-267). Motsvarande siffror omräknat till årsarbetare ger 9 634 (+104) tillsvidareanställda respektive 941 (-221) visstidsanställda. Andelen tillsvidareanställda kvinnor är 77,5 procent och andelen visstidsanställda kvinnor har minskat med fyra procentenheter till 73 procent

Bakom siffrorna som redovisar antalet anställda står både ett antal nyrekryteringar på grund av utökad verksamhet och rekrytering för att ersätta det antal avgångar som naturligt finns i en verksamhet. Medarbetare avslutar sin anställning av flera olika orsaker t.ex. för att börja ett nytt jobb hos en annan arbetsgivare, studera eller gå i ålderspension. Den rörliga pensionsåldern mellan 61 och 67 år innebär att det är svårt att bedöma hur stora de årliga pensionsavgångarna är. Den genomsnittliga pensionsåldern ligger dock kring 65 år och utifrån det görs bedömningen att antalet medarbetare som går i ålderspension kommer att fortsätta öka ytterligare några år för att sedan stabilisera sig runt 300 medarbetare per år ytterligare en period. En viss rörlighet från kommunen är positiv och möjliggör rekrytering av ny kompetens som matchar de mål för verksamheten som finns idag och framöver.

3.1.4 Personal- och kompetensförsörjning

Utgångspunkten inom personal- och kompetensförsörjning, såväl vid intern som vid extern rörlighet, måste vara; ”Rätt person med rätt kompetens på rätt plats”. För att Örebro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare för nuvarande och potentiella medarbetare måste personal- och kompetensförsörjningen vara professionell och effektiv. Detta kräver att vi gemensamt jobbar och styr mot verksamhetens uppsatta mål.

Arbetet med att strategiskt och metodiskt arbeta fram modeller och verktyg för kommunens personalförsörjning kommer att fortgå under 2010 för att möta utmaningarna med rätt kompetens på rätt plats. Det gäller både åtgärder för att öka rörligheten inom och från kommunen, men också att utveckla vägarna in i kommunen. Det är viktigt att Örebro kommun uppfattas som en attraktiv och trovärdig arbetsgivare, inte bara för de som redan är anställda, utan också för de framtida medarbetare som kommunen kommer att behöva. Under 2010 ska kommunen ha kontroll på inflödet av kompetens genom att alla rekryteringar, oavsett längd och omfattning, är kvalitetssäkrade och hanteras via en samlad ingång i kommunen.

Rekryteringsprocessen ska kvalitetssäkras ytterligare och kommunen måste leta efter rätt kompetenser som bidrar till att nå de mål som är satta för verksamheten. Verksamheten ska aktivt arbeta med att identifiera vilka kritiska kompetenser som behövs för att kommunen som servicegivare till medborgarna skall kunna leverera enligt de förväntningar och krav som ställs på kommunen som leverantör. Inom vissa yrkesgrupper har det historiskt sett varit svårt att hitta kandidater till kommunens vakanta befattningar. Här ska vi jobba aktivt med att identifiera vilka dessa yrkesgrupper är och vart vi hittar dem någonstans. Då kan vi arbeta inriktat mot dessa målgrupper och kommunicera vårt erbjudande som arbetsgivare till dem.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

”Utfört arbete ska kunna mätas och utvärderas mot uppställda mål” (utdrag ur Örebro kommuns Medarbetarpolicy). Detta ger att vi måste ge våra medarbetare rätt förutsättningar för att kunna leverera enligt uppställda krav. Kommunens medarbetare ska tas tillvara där behov finns i verksamheten och kompetenshöjande insatser ska stimuleras för att en ökad intern rörlighet ska bli möjlig.

Att arbeta med en långsiktig kompetensförsörjning är nödvändigt och i det ligger även att utveckla och använda olika verktyg för att öka rörligheten hos de medarbetare som idag har en kompetens om inte motsvarar kommunens kommande behov. Kommunen har idag välutvecklade alternativ för att öka den typen av rörlighet; särskild avtalspension, avgångspremie, stimulanspremie, seniormentorskap och medarbetarprogram. Det är en långsiktig investering att satsa på god kompetensutveckling/växling inom Örebro Kommun samt på varumärket som en attraktiv arbetsgivare. För att undvika framtida kompetensbristkostnader ska vi jobba med dessa frågor med ett långsiktigt perspektiv och säkerställa ett professionellt arbetssätt såväl på strategisk och taktisk nivå som på operativ nivå.

3.1.5 Organisationsutveckling

Genom projektet Framtidens administration (FRAM) frigjordes i storleksordningen 35 miljoner kronor för användning till verksamhetsnära behov. Resultatet av FRAM är långt ifrån det initialt antagna, men även mindre än vad de reviderade besluten redovisade. Till del beror det på att ett fullt genomslag även innebär en förändrad politisk organisation.

Det finns dock ytterligare behov av genomlysning av administrationens struktur och verksamhetsformer. Det åligger kommunledningskontoret att kontinuerligt arbeta med detta uppdrag i syfte att effektivisera och rationalisera kommunens administrativa verksamheter. Förslag ska redovisas för kommunstyrelsen, även i de fall beslutanderätten ligger inom administrationen.

Det är viktigt att tydliggöra att den administrativa strukturen i huvudsak är en fråga för kommundirektören och kommunledningskontoret. Det åligger kommunledningskontoret att till skapa en sådan administrativ organisation som på kvalitetsmässigt och ekonomiskt effektivaste sätt kan genomföra politiskt beslutade åtgärder.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

3.1.6 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron fortsätter att minska och låg vid delårsrapport 2009 på 5,3 %. Bland kvinnorna är sjukfrånvaron 6 % och bland männen 3,2 %. Både kvinnors och mäns sjukfrånvaro har minskat under perioden. Kvinnor har generellt sett högre sjukfrånvaro än män. Kvinnodominerade grupper inom vård, barnomsorg och kost har den högsta sjukfrånvaron i kommunen. Män i kvinnodominerade yrken uppvisar ett sjukskrivningsmönster som påminner om kvinnors i samma sektor. Under 2008 var 73 % av sjukdagarna långtidssjukskrivningar, vilket har minskat till 66 % under 2009 års första åtta månader. Införandet av rehabiliteringskedjan, 31 juli 2008, har bidragit till minskningen. Förutom kön finns det ett tydligt samband mellan sjukfrånvaro och ålder. Inom samtliga programområden är sjukfrånvaron högre i åldersgruppen 50 år och äldre.

Långtidssjukskrivningarna kommer sannolikt att fortsätta minska dels genom fortsatt målinriktat rehabiliteringsarbete samt införandet av fasta tidpunkter i rehabiliteringskedjan. Det är angeläget att åtgärder riktas mot kvinnor inom vård och omsorg och barnomsorg där en mycket stor andel av medarbetarna är långtidssjukskrivna.

Rehabiliteringskedjan och de införda sjukförsäkringsreglerna ställer höga krav på tidiga rehabiliteringsinsatser. Införandet av ett dataprogram för aktiv rehabilitering skulle kunna ge cheferna ett ytterligare stöd i att leva upp till arbetsgivaransvaret.

3.1.7 Arbetstid

Den faktiska arbetstiden har fortsatt att öka. Den totala frånvaron har minskat jämfört med 2008. Fyllnadstid (den tid som deltidsanställda arbetar utöver sin sysselsättningsgrad) och övertid har minskat totalt för kommunen. Programområde Barn och utbildning har ökat uttaget för fyllnadstid men minskat övertidsuttaget. Programområde Samhällsbyggnad har också ökat uttaget för fyllnadstid, men endast marginellt.

Örebro kommun arbetar för att bli en attraktiv arbetsgivare. En del i det arbetet handlar om att eftersträva att medarbetare får den sysselsättningsgrad de önskar. Det kan innebära både högre och lägre sysselsättningsgrader. Det är framför allt kvinnodominerade yrkesgrupper inom kost och vård som har störst andel deltidsanställda.

Kommunledningskontoret ska kontinuerligt arbeta med att verksamhetsansvariga följer upp medarbetares önskemål om önskad sysselsättningsgrad och för att de i så stor utsträckning som möjligt tillgodoser dessa. För att nå resultat krävs flexibilitet såväl hos chefer som hos arbetstagare. Det besvärliga ekonomiska läget får i sig inte innebära att antalet tjänster med låga sysselsättningsgrader ökar.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

3.1.8 Lönepolitik

Kommunens huvudsakliga lönepolitiska ställningstaganden är att osakliga löneskillnader kontinuerligt ska åtgärdas, en ökad lönespridning ska eftersträvas samt att utbildning och fortbildning, framför allt inom kvinnodominerade yrken, ska premieras. Förutom vad gäller osakliga löneskillnader har en låg måluppfyllelse hittills nåtts.

De nuvarande löneavtalen (HÖK 07) med Kommunal, Lärarnas samverkansråd och OFR (SKTF, SSR och Ledarna) upphör att gälla den 31 mars 2010 (står 30 april i föregående upplaga). Avtalen för Hälso- och sjukvård gäller ytterligare ett år och Akademikeralliansen har ett tillsvidareavtal. Under hösten 2009 inleds avtalsförhandlingarna mellan de centrala parterna.

En central tanke i de löneavtal som tecknats på det kommunala området under senare år är att lönebildningen och löneökningsbehoven på ett tydligare sätt ska kopplas mot arbetet med verksamhetsmål och verksamhetsutveckling.

Lönepolitiken ska vara ett styrmedel för att uppnå verksamhetens mål och stärka kommunens möjligheter att behålla och rekrytera medarbetare.

En viktig målsättning är att varje medarbetare förstår varför denne får en viss lön och hur lönen bidrar till att nå verksamhetens mål. Det är också viktigt att både medarbetare och chefer på alla nivåer i organisationen är insatta i lönepolitiken och att arbetsgivaren kan tydliggöra de lönepolitiska åtgärderna för de fackliga organisationerna.

3.1.9 Chefskapets betydelse

En god utveckling av kommunal service, såväl kvalitetsmässigt som ekonomiskt, bygger på ett starkt och utvecklat chefs- och ledarskap. Kommunledningskontoret ska även fortsättningsvis intensifiera arbetet med att skapa goda möjligheter för chefer på alla nivåer inom organisationen. Chefens befogenheter att leda en verksamhet eller en förvaltning ska tydliggöras. Samtidigt innebär detta också ett tydliggörande av chefens ansvar för den underlydande verksamheten. Det är inte acceptabelt att en verksamhet utan godtagbara analyser redovisar negativa kvalitetsmässiga eller ekonomiska avvikelser år efter år.

4 Ekonomi

4.1 Övergripande strategier ur ett ekonomiperspektiv

Inledning

Budgetens fjärde kapitel redovisar de ekonomiska fakta som lägger grunden för den resursfördelning som sker i budgeten. Kapitlet redovisar även de strukturer som styr den ekonomiska redovisningen.

4.1.1 Kommunen

Örebro kommun växer kraftigt. Den positiva befolkningsutvecklingen bidrar till att öka kommunens möjligheter att hantera den besvärliga situationen. Samtidigt ställer den krav på en stor investeringsvolym och ökade totala utgifter. Det är viktigt att kontinuerligt värdera vilka ökade utgifter som verkligen är nödvändiga för att möta befolkningsutvecklingen.

Skillnaderna i det ekonomiska läget inför budgetarbetet 2009 och idag är avsevärda. Istället för den långsamma avmattningen av konjunkturerna vi såg framför oss för 12 månader sedan, har världen, Sverige och Örebro hamnat i en av de allvarligaste ekonomiska kriserna under de senaste hundra åren. De prognoser som redovisar den troliga utvecklingen av ekonomin de kommande åren har kontinuerligt reviderats, i samtliga fall nedåt. Skatteintäkternas utveckling är osäker. Kostnadsutvecklingen i ett läge med vikande sysselsättning är osäker. Budgetarbetet inför perioden 2010 – 2012 blir därför med nödvändighet preliminärt. Det är troligt att kommunen kontinuerligt kommer att behöva omvärdera insatser för att säkra en balanserad ekonomi.

Det är i detta allvarliga ekonomiska läge en trygghet att kommunens ekonomiska ställning är stark efter flera år av betydande överskott. Kommunen har haft råd med egenfinansierade investeringar, och samtidigt byggt upp en konjunkturutjämningsbuffert. I kapitel 4.1.2. redovisas vidare hantering av denna buffert.

Den demografiska utvecklingen ökar trycket på att omfördela resurser mellan olika verksamheter. Elevantalet i gymnasieskolan minskar. Inom grundskolan är minskningen också påtaglig, samtidigt som förskolan upplever en kraftig ökning av behoven. Detta innebär stora behov av att utveckla flexibiliteten inom kommunens organisation. Minskade elevkullar måste innebära minskade totala kostnader.

Inom det sociala området är situationen mer heterogen. Äldreomsorgen står inför förändringar. Den ekonomiska utvecklingen kan innebära stora påfrestningar för social omsorg. Kostnaderna för LSS/LASS ökar kraftigt.

Samhällsbyggnadsområdets utmaningar är såväl interna som externa. En ökande befolkning ökar behoven av samhällsplanering. Klimatutmaningen måste hanteras kontinuerligt.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Kommunstyrelsens övergripande ansvar för den ekonomiska situationen tydliggörs ytterligare i en allvarlig ekonomisk situation. Det åligger kommunstyrelsen att kontinuerligt göra de överväganden som behövs för att värna en långsiktigt hållbar ekonomi. Det sker bland annat genom tydliga ekonomiska mål kombinerat med en effektiv uppföljning på alla nivåer i verksamheten. Krav på verksamhetskvalitet ska motsvaras av att tillräckliga resurser avsatts i budget. Kontinuerlig uppföljning och utvärdering ska prioriteras på alla nivåer.

Investeringsprocessen ska kontinuerligt utvärderas och förändras. Investeringsbehov ska vägas mot organisationens möjlighet att genomföra investeringarna inom projektiden. Investeringsvolymen 2010 är baserad på en beräknad normalöverföring av investeringsmedel från 2009. Programnämnderna kommer att ha rätt att göra en ny prövning av dessa medel och fatta nya investeringsbeslut inom tilldelad ram. Den årliga investeringsvolymen ska inte överstiga vad en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling tål. Försäljningar får bara bekosta långsiktigt hållbara investeringsobjekt. Driftkostnadskonsekvenser av investeringar ska framgå tydligt

Mjuk investeringsbudget

Örebro kommun ska arbeta med att ta fram nyckeltal för en så kallad ”mjuk investeringsbudget”, det vill säga investeringar i personal, kompetens eller annat som ökar kommunens möjligheter att möta framtida utmaningar på ett effektivt, rationellt och humant sätt. En sådan budget ska presenteras inför arbetet med Övergripande Strategier med Budget 2011.

Skattesats

Örebro kommun har under större delen av 1990-talet haft en svag ekonomi. Mellan 1994 och 2002 redovisades de flesta åren underskott i kommunens bokslut. Verksamheternas nettokostnadsläge var på en hög nivå i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag. Försäljningen av Örebro Energi år 1997 förbättrade den finansiella situationen i kommunen. Under perioden 2003-2004 genomfördes stora kostnadsreduceringar i kommunens verksamheter för att anpassa verksamheterna till kommunens ekonomiska förutsättningar.

Örebro kommun har i förhållande till likartade kommuner en något högre skattesats. Kommunens långsiktiga mål är att skattesatsen inte ska överstiga genomsnittet för jämförbara kommuner. I nuvarande ekonomiska läge saknas förutsättningar för att sänka kommunalskattesatsen i Örebro.

4.1.2 Konjunktur- och strukturbuffert (Konjunkturutmättningsbuffert)

Örebro kommun har under de senaste tre åren byggt upp en så kallad konjunkturutmättningsbuffert omfattande 200 miljoner kronor. Det statliga regelsystemet kring hur sådana avsättningar får användas är oklart och under översyn. Den kraftiga, och framförallt snabba, ekonomiska nedgången skapar ett sådant läge där bufferten kan behöva användas. Beroende på hur den ekonomiska situationen utvecklas för kommunen under den pågående lågkonjunkturen har Örebro kommun en beredskap för att använda bufferten. Bufferten kan då användas i den balanskravsutredning som görs när årsredovisningen upprättas.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.1.3 Kommunens bolag

De skrivningar kring kommunens bolag som återfinns i Övergripande Strategier med Budget, ska ses som ägarens direktiv till bolagens styrelse och ledning.

Örebro Rådhus AB

Örebro Rådhus AB ska sköta förvaltningen av de kommunala bolagen så att en optimal avkastning för kommunen uppnås utan att bolagens långsiktiga stabilitet äventyras. Den upparbetade skuld som bolaget redovisar ska på sikt lösas utan att skattekollektivet drabbas av ökade kostnader. Bolaget ska inom koncernen ständigt arbeta för ökade synergieffekter mellan såväl de inom koncernen ingående bolagen, som mellan koncernens bolag och kommunen.

ÖBO AB

ÖBO AB ska förvalta det befintliga lägenhetsbeståndet och utvecklas som allmännyttan. Både den sociala och den ekologiska dimensionen ska uppmärksammas och prioriteras i bolagets verksamhet. ÖBO AB ska under mandatperioden om möjligt genomföra omvandlingar av 400 lägenheter. Det åligger bolaget att speciellt ta hänsyn till de intressekonflikter som kan förekomma för en kommunal aktör på en konkurrensutsatt marknad. ÖBO AB har en viktig funktion att fylla som garant för en social bostadspolitik, och ska fortsätta vara en viktig aktör på Örebro bostadsmarknad.

ÖBO AB har fattat beslut om en plan för att kunna bygga upp till 2000 lägenheter på en femårsperiod. Detta åtagande är nödvändigt att fullfölja, om andra aktörer på fastighetsmarknaden inte kommer igång med ett tillräckligt antal byggobjekt för att tillgodose behovet av lägenheter.

ÖBO AB ska se över behovet och följa efterfrågan på studentbostäder. Initiativ ska tas för att bygga fler mindre lägenheter som kan användas för studentboende och som kan omvandlas till annat boende om efterfrågan på studentboenden minskar.

ÖBO AB ska, tillsammans med Örebro kommun, arbeta för att finna nya lösningar för kommunens behov av verksamhetslokaler. Ett sådant arbete kan exempelvis innebära att förskolor eller gruppboenden samlokaliseras med nybyggnation av lägenheter i bolagets regi. Vid varje nybyggnation ska en samordning i koncernen ske så att behovet av verksamhetslokaler vägs in redan på planeringsstadiet.

ÖBO AB ska, tillsammans med Örebroporten AB, arbeta för att utveckla Eyrabadet och omkringliggande område till ett boende där badets kvalitet samverkar med boendet. I uppdraget ingår t ex att pröva möjligheterna till ökad lägenhetsproduktion, där valet av upplåtelseform, kategoriboende mm ska vägas mot befintliga behov. I projektet ska andra aktörer kontaktas för medverkan.

ÖBO AB ska, tillsammans med Örebroporten AB, under året arbeta för att utveckla Vivalla och färdigställa lägenheter med annan upplåtelseform än hyresrätt, verksamhetslokaler för ny- och småföretagande och handel.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

ÖBO AB ska, tillsammans med Örebroporten AB, samt eventuella andra intressenter inom och utanför koncernen, utreda möjligheterna till energiproduktion i och på kommunalägda fastigheter genom exempelvis solpaneler på byggnader för såväl el- som varmvattenproduktion, små vindkraftverk för lokal elproduktion och elanvändning, naturvänlig användning av befintliga fallrättigheter och så vidare.

ÖBO AB ska, där så är möjligt, arbeta för att utveckla fler lägenheter till alternativa upplåtelseformer, som exempelvis ägarlägenheter.

Bolaget ska aktivt fortsätta med att reducera sin egen energiförbrukning.

Örebroporten AB

Örebroporten AB ska främst utveckla näringsfastigheter som komplement till andra aktörer på marknaden. Under året bör bolaget försöka finna strategier för att utveckla möjligheterna till nyföretagande i områden där förvärvsfrekvensen är låg. Det åligger bolaget att speciellt ta hänsyn till de intressekonflikter som kan förekomma för en kommunal aktör på en konkurrensutsatt marknad. Bolaget är kommunens verktyg för att underlätta omställning av kommunalägda fastigheter.

Örebroporten AB ska, tillsammans med ÖBO AB, arbeta för att utveckla Eyrabadet och omkringliggande område till ett boende där badets kvalitet samverkar med boendet. I uppdraget ingår t ex att pröva möjligheterna till ökad lägenhetsproduktion, där valet av upplåtelseform, kategoriboende mm ska vägas mot befintliga behov. I projektet ska andra aktörer kontaktas för medverkan.

Örebroporten AB ska, tillsammans med ÖBO AB, under året utveckla Vivalla och färdigställa lägenheter med annan upplåtelseform än hyresrätt, verksamhetslokaler för ny- och småföretagande och handel.

Örebroporten AB ska, tillsammans med ÖBO AB, samt eventuella andra intressenter inom och utanför koncernen, utreda möjligheterna till energiproduktion i och på kommunalägda fastigheter genom exempelvis solpaneler på byggnader för såväl el- som varmvattenproduktion, små vindkraftverk för lokal elproduktion och elanvändning, naturvänlig användning av befintliga fallrättigheter och så vidare.

Örebroporten AB ska i samverkan med Örebro kommun ta ansvar för omställningen av Bista-Pilängens vattenskyddsområde.

Bolaget ska aktivt fortsätta med att reducera sin egen energiförbrukning.

Försäljning ska vara en naturlig del av bolagets verksamhet.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Stadsnät i Örebro AB

Stadsnät i Örebro AB ska under året fortsätta sitt arbete med att göra det möjligt för kommunen att avyttra hela eller delar av bolaget i sådana former att kommunens ekonomiska netto blir positivt. Bolaget ska aktivt fortsätta med att reducera sin egen energiförbrukning.

Kilsbergen AB

Kilsbergen AB ska under året fortsätta arbetet med att strukturera bolagets verksamhet och ekonomi så att en försäljning av anläggningarna blir möjlig.

Bolaget ska aktivt fortsätta med att reducera sin egen energiförbrukning.

Örebro Fritidscenter

Örebro Fritidscenter AB ska under året konsolidera verksamheten. Det åligger styrelsen såväl som kommunledningen att kontinuerligt söka efter intressenter som har möjlighet att överta hela eller delar av bolagets verksamhet.

Bolaget ska aktivt fortsätta med att reducera sin egen energiförbrukning.

Länsmusiken i Örebro AB

Länsmusiken i Örebro AB ska under året konsolidera verksamheten. Det åligger styrelsen att kontinuerligt se över såväl utgifter som intäkter. Bolaget har ett riktat uppdrag att öka andelen extern finansiering. Det långsiktiga målet bör vara att minst tio procent av intäkterna kommer från icke- offentliga bidragsgivare.

Örebrokompaniet AB

Örebrokompaniet AB främsta uppgift är att förmedla en positiv bild av Örebro, utveckla marknadsföringen av staden, både nationellt och internationellt, och skapa en samlad bild av Örebro inom flera affärsområden.

Bolaget ska samordna och främja aktiviteter som bidrar till att Örebro kommun växer och lockar till sig besökare. Örebros olika arenor och mötesplatser ska utvecklas och stärkas. Staden ska bli känd och erkänd som en mötesplats för tankar, idéer, evenemang och entreprenörskap. Målsättningen är att Örebro ska bli Skandinaviens mest attraktiva medelstora stad.

Örebrokompaniet AB ska under 2010 administrera projektet "Örebro 2010" och därefter redovisa såväl kvalitetsmässiga som ekonomiska resultat till Örebro kommun.

4.2 Förutsättningar

Förra höstens kollaps på de finansiella marknaderna innebar ett kraftigt stopp i det internationella handelsutbytet. Den svenska exporten föll och parallellt härmed industrins investeringar. Den finansiella turbulensen i kombination med en kraftigt försvagad framtidstro bidrog också till att andra investeringar och hushållens konsumtionsutgifter backade. Sammantaget föll BNP med hela 5 procent mellan tredje och fjärde kvartalet 2008. Det är en mycket omfattande nedgång också i ett historiskt perspektiv.

Eftersom det i modern tid aldrig tidigare på så kort tid inträffat ett så påtagligt fall i produktionen är det naturligtvis svårt att med säkerhet och precision förutsäga den fortsatta utvecklingen. Bedömningen just nu är att den finansiella oron har dämpats och att bristen på krediter inte längre är lika uppenbar. Kurserna på Stockholmsbörsen har sedan årsskiftet stigit med omkring 40 procent samtidigt som företagens och hushållens framtidsförväntningar blivit betydligt mera positiva. En viss återhämtning i ekonomin har också börjat skönjas. Beroende på det tidigare fallets omfattning kommer det dock att ta tid innan nedgången på arbetsmarknaden hejdas.

BNP bedöms växa med omkring 2½ procent såväl 2010 som 2011. Trots det bedöms sysselsättningen 2011 bli lägre än vad den är i år samtidigt som arbetslösheten förutses öka. Att tillväxten i produktion och efterfrågan inte förmår stoppa en fortsatt försvagning av arbetsmarknaden beror på att det tidigare produktionsbortfallet var så stort. Det låga resursutnyttjande som fallet resulterat i kan inte rättas till enbart genom en ökad efterfrågan utan måste också mötas med reducerad produktionskapacitet. Det senare innebär fortsatta neddragningar och friställd arbetskraft.

Även om företagens orderläge nu förbättras så kommer det att ta ytterligare något år innan en vändning kan konstateras på arbetsmarknaden. Det innebär att skatteunderlaget fortsätter att minska i reala termer nästa år och att nivån 2011 kommer att vara lägre än vad den är i år. Efter 2011 väntas utvecklingen bli starkare både vad gäller skatteunderlag och sysselsättning. Den starka utvecklingen vilar på förutsättningen att den svenska ekonomin fortsätter att stabiliseras samtidigt som arbetsmarknadsläget på sikt normaliseras.

Skatteunderlagets utveckling

Konjunktunedgången påverkar skatteunderlaget främst genom att antalet arbetade timmar minskar. Det svagare läget på arbetsmarknaden och fallande inflationstakt medför att löneökningstakten samtidigt avtar. Sammantaget innebär detta att lönesumman, som bidrog till skatteunderlagets ökning med över 4 procent förra året, minskar något i år. Detta motverkas endast till en mindre del av att inkomsterna från pensioner och arbetslöshetsunderstöd ökar.

Nästa år fortsätter antalet arbetade timmar att falla, om än i avtagande takt, och löneökningstakten dämpas ytterligare. Dessutom håller den automatiska balanseringen av det allmänna pensionssystemet tillbaka pensionsinkomsterna. Följden blir ytterligare ett år med mycket svag skatteunderlagstillväxt.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

När sysselsättningen börjar öka 2011 blir skatteunderlagstillväxten lite starkare. Ökningen täcker med en liten marginal effekten av att det tillfälliga konjunkturstödet upphör detta år. Mot slutet av perioden växer skatteunderlaget i paritet med genomsnittet för åren 2001–2008. Konjunkturåterhämtningen ger rejäla ökningarna av sysselsättningen och även lönehöjningar ger lite större bidrag till skatteunderlaget. Effekten motverkas dock av minskande arbetslöshetsunderstöd.

Skatteunderlagstillväxt 2008–2013 samt bidrag från olika komponenter Procentenheter

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Summa exkl. regelförändringar, %	5,3	1,1	1,1	2,5	3,4	4,1
Summa	5,5	0,8	0,4	2,5	3,4	4,1
Bidrag till förändringen, procentenheter						
Timplön	3,7	2,6	1,7	1,7	1,8	2,3
Sysselsättning	0,7	-2,8	-1,7	0,5	0,9	1,4
Sociala ersättningar	0,6	1,9	1,0	0,2	0,7	0,7
Övriga inkomster	0,5	-0,1	0,0	0,1	0,2	0,3
Avdrag	0,0	-0,9	-0,6	-0,1	-0,2	-0,5

Beräkningarna i kommunens budget för åren 2010-2012 baseras på SKL:s prognos från oktober 2009.

Tillfälligt konjunkturstöd till kommunerna år 2010

Regeringen har beslutat om ett tillfälligt konjunkturstöd till kommuner och landsting för år 2010 på sammanlagt 9,1 mdkr för att motverka en nedgång i sysselsättningen i kommunsektorn.

För Örebro innebär detta tillfälligt utökat statsbidrag för år 2010 med 130 mnkr.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.3 Finansiella mål och ekonomisk översikt

Mål 2010: Resultat före extraordinära poster ska uppgå till minst 70 mnkr

Kommunens långsiktiga resultatmål är ett överskott på 100-110 mnkr, dvs. ca 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

I nuvarande kärva ekonomiska situation reduceras överskottsmålet tillfälligt till 70 mnkr för år 2010. Resultatmålet är dock fortfarande i linje med god ekonomisk hushållning och överstiger det balanskrav på kommunerna som riksdagens fastställt. Den budgeterade nivån krävs för att klara av förändrade förutsättningar under året, samt för att klara att självfinansiera investeringar i skattefinansierad verksamhet. Exempel på förändrade förutsättningar som är avräkning av skatteintäkter, upp- och nedgångar på de finansiella marknaderna samt oförutsedda händelser inom verksamheterna.

Under planperioden 2010-2012 budgeteras nettokostnadernas andel av skatteintäkter och statsbidrag uppgå på ca 99 %. Att kommunen kan ligga på en så hög nivå är en effekt det positiva finansnettot som bidrar till kommunens resultat.

Mål: Den långfristiga låneskulden ska ligga inom intervallet 0 till 400 mnkr.

Kommunens totala långfristiga låneskuld uppgick till 69 mnkr i bokslut 2008 vilket innebär att målet har klarades. Bedömningen är att målet kommer att nås även under planperioden 2009-2012. För att finansiera den relativt höga investeringsnivån kan dock viss nyupplåning behöva göras, vilket innebär att låneskulden vid periodens slut kan öka. En förutsättning för en fortsatt självfinansiering av investeringarna detta är dock att de resultatnivåer som förutsetts i budgeten klaras.

Mål: Nettoinvesteringarna för skattefinansierad verksamhet ska uppgå till högst 250 mnkr.

Årsbudgeten för investeringar i skattefinansierad verksamhet bör inte överstiga 250 mnkr. Målet behöver ses som ett genomsnitt över tid.

Det är viktigt att i det fortsatta arbetet anpassa investeringsbudgetens nivåer till kommunens ekonomiska mål.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.4 Resultatbudget

RESULTATRÄKNING	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Belopp mkr	2008	2009	2010	2011	2012
Verksamhetens nettokostnad	-5 548,6	-5 820,4	-6 060,9	-6 069,0	-6 230,4
Verksamhetens kostnader, netto	-5 347,0	-5 600,4	-5 835,9	-5 839,0	-6 000,4
Avskrivningar	-201,6	-220,0	-225,0	-230,0	-230,0
Skatteintäkter o gen. statsbidrag	5 632,0	5 900,4	6 080,9	6 089,0	6 250,4
Skatteintäkter, förskott	4 537,4	4 656,2	4 626,2	4 742,8	4 904,1
Kommunal utjämning	1 094,6	1 138,2	1 208,0	1 227,7	1 227,2
LSS utjämning		106,0	117,7	118,5	119,1
Tillfälligt konjunkturstöd			129,0		
Finansnetto	13,6	20,0	50,0	50,0	50,0
Resultat före extraord poster	97,0	100,0	70,0	70,0	70,0
Extraordinära poster					
ARETS RESULTAT	97,0	100,0	70,0	70,0	70,0

Resultatmålet har tillfälligt sänkts för åren 2010-2012 mot bakgrund av den ekonomiska situationen.

4.5 Förändringar efter kommunstyrelsens budgetförutsättningar i juni

Kommunstyrelsen fastställde i juni budgetförutsättningarna för åren 2010-2012. I det sammanhanget konstaterades att det för att nå upp till föreslagna resultatnivåerna krävdes kostnadsreduceringar på sammanlagt ca 385 mnkr under perioden 2009-2012, varav 151 mnkr avsåg år 2010.

Regeringens förslag i budgetpropositionen om tillfälligt konjunkturstöd för år 2010 innebär, tillsammans med en något förbättrad skatteprognos, att ett tillfälligt budgetutrymme på ca 100 mnkr finns för år 2010. Samtidigt kan resultatmålet för år 2010 höjas från 11 mnkr till 70 mnkr.

I föreliggande budgetförslag har knappt 50 mnkr av det tillfälliga budgetutrymmet disponerats för att mildra åtgärdsbehovet för 2010, medan resterande del används för insatser av engångskaraktär år 2010. En specifikation över hur det tillfälliga budgetutrymmet disponeras redovisas under avsnittet "Nämndernas driftbudgetramar 2010" nedan.

Det är viktigt att uppmärksamma att det samlade åtgärdsbehovet för perioden kvarstår. Då delar av det tillfälliga budgetutrymmet 2010 används för att mildra åtgärdsbehovet 2010 ökar åtgärdsbehovet 2011 i motsvarande grad, ca 50 mnkr. För åren 2011 och 2012 är åtgärdsbehoven fördelade proportionellt och ej politiskt behandlade.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Åtgärdsbehovet för perioden kan sammanfattas enligt följande.

Belopp i mnkr	2009	2010	2011	2012	Totalt
PN Barn och utbildning	23,5	38,0	72,0	25,0	158,5
PN Social välfärd	20,0	28,0	63,0	22,0	133,0
PN Samhällsbyggnad	6,5	25,0	19,0	7,0	57,5
Vux- och arbetsmarknadsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KS	5,4	10,0	16,0	5,0	36,4
TOTALT	55,4	101,0	170,0	59,0	385,4

4.6 Driftbudget 2010

4.6.1 Programområde Barn och utbildning

Belopp i mkr

Budget 2009	Budget 2010				Budget 2010
	Budgetförutsättningar juni 2009	Medel ur tillfälligt budgetutrymme 2010	Nya anslag	Övriga justeringar	
2 414,3	2 351,1	26,0	4,0	13,8	2 394,9

Medel ur tillfälligt budgetutrymme

1. Personalsatsning i förskola och skola

Förskola, grundskola och gymnasieskola förstärks med 20 mnkr i förhållande till budgetförutsättningarna i juni 2009. Det motsvarar ca 40-50 lärartjänster

2. Satsning på Ökad Måluppfyllelse

För inköp av pedagogiska läromedel som förstärker Måluppfyllelsen anslås 5 mnkr.

För fortbildningsinsatser för all pedagogisk personal i förskola, grundskola och gymnasieskola under Lärardagarna i Örebro i augusti och oktober anslås 1 mnkr

Nya anslag

För förskolelyftet inom förskolan anslås 4 mnkr.

Övriga justeringar

Övriga justeringar avser helårseffekt mm av tilläggsanslag 2009.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.6.2 Programområde Social välfärd

Belopp i mkr

Budget 2009	Budget 2010				Budget 2010
	Budgetförutsättningar juni 2009	Medel ur tillfälligt budgetutrymme 2010	Nya anslag	Övriga justeringar	
2 316,6	2 260,2	33,0	23,1	-196,5	2 119,8

Medel ur tillfälligt budgetutrymme

1. Personal särskilda boenden

Kommunen väljer att förstärka särskilda boenden med 15 miljoner kronor i förhållande till budgetförutsättningarna i juni 2009.

2. Hemvård

Inom hemvården görs en förstärkning med 10 miljoner kronor i förhållande till budgetförutsättningarna. Detta görs för att stärka och fullfölja de satsningar som gjorts under mandatperioden.

4. Implementering av TES

För att säkerställa och kvalitetssäkra implementeringen av TES tillskjuts 3 miljoner kronor.

5. Nytt SÄBO

Under 2010 kommer planeringen av ett nytt särskilt boende starta. Samtidigt behövs projektledning av de åtaganden kommunen har när Ängen byggs. För detta ändamål tillskjuts 1 miljon kronor.

6. Matdistribution

I de brukarundersökningar som kommunen genomfört har det framkommit önskemål om förändringar kring maten. Som en del av detta satsas på en förändrad matdistribution, bl.a. genom erfarenheter från Helsingborg. En miljon kronor tillskjuts för till matdistributionen.

7. Ekonomiskt kunskapscentrum 1 mnkr

8. Psykiatri för yngre 2 mnkr

Nya anslag

Ramen för nämnden för funktionshindrade utökas med 22,1 mnkr för helårseffekt av volymökningar under 2009.

Övriga justeringar

Som en konsekvens av kommunfullmäktiges beslut om ändrad nämndtillhörighet för försörjningsstöd ombudgeras 200,3 mnkr till Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.6.3 Programområde Samhällsbyggnad

Belopp i mkr

Budget 2009	Budget 2010				Budget 2010
	Budgetför- utsättningar juni 2009	Medel ur till- fälligt budget- utrymme 2010	Nya anslag	Övriga justeringar	
657,4	622,1	5,4	4,0	2,6	634,1

Medel ur tillfälligt budgetutrymme

Studieförbund, föreningsbidrag	1,25 mkr
Landsbygdsutveckling	0,6 mkr
Mer Koll - utökad kollektivtrafik	0,5 mkr
Trygg/Tillgänglighet	2,5 mkr
Bevarandepolicy för stadens hus	0,5 mkr

Nya anslag

Programområdet kompenseras med 4 mkr för intäktsbortfall till följd av tomträttsförsäljningen.

4.6.4 Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Belopp i mkr

Budget 2009	Budget 2010				Budget 2010
	Budgetför- utsättningar juni 2009	Medel ur till- fälligt budget- utrymme 2010	Nya anslag	Övriga justeringar	
205,1	205,3		11,0	200,1	416,4

Övriga justeringar

Som en konsekvens av kommunfullmäktiges beslut om ändrad nämndtillhörighet för försörjningsstöd ombudgeteras 200,0 mkr från Programområde Social välfärd.

Nya anslag

Anslaget för försörjningsstöd med 11 mkr motsvarande det förväntade underskottet år 2009.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.6.5 Anslag till kommunstyrelsens förfogande

Medel ur tillfälligt budgetutrymme

1. Sysselsättningsgaranti för unga 20 mnkr

Kommunen avsätter 20 miljoner kronor för en sysselsättningsgaranti för alla under 25 år. Ingen ska behöva vara långtidsarbetslös. Alla ska få möjlighet till arbete, utbildning eller annan kompetensutveckling. Utformningen av garantin ska framarbetas av Vuxenutbildnings- och Arbetsmarknadsnämnden tillsammans med kommunens övriga programområden. Åtgärden beräknas kosta 40 mkr, varav 20 mkr från Skolverket till yrkesvux.

2. Fortsatt satsning på universitetssamarbete 1 mnkr

Örebro Universitet är en viktig framgångsfaktor för ett rikt och växande näringsliv. Kommunledningen avsätter ytterligare en miljon kronor för ett stärkt samarbete med universitetet. Kommunstyrelsen kommer att utforma detaljerna för samarbetet.

3. Nyföretagarsatsningar 4,5 mnkr

- Nyföretagarservice

Utveckling av information, utbildning och rådgivning i "Starta eget" tillsammans med näringslivet och andra organisationer i Örebro.

- Entreprenörskapsskolan

Brett upplagd kurs i "Starta eget" i Nerikes Allehanda tillsammans med företag.

- Utbildning av miljöentreprenörer

Arbetslösa ungdomar får utbildning i trädgårdsskötsel trädbeskrning, gatu- och trottoarrenhållning samt entreprenörskap. Gör staden fin och får chans att starta företag.

- Näringslivsutveckling i utanför tätorten/utveckling av naturturismen

Projektet innebär stöd och utveckling av företagsnätverk och utveckling av företag inom naturturismbranschen.

- Svenska för företagare

Fortsättning från 2009 där invandrare får svenskutbildning kopplad till ett eget företagande.

- Utbildning av anställda för tillväxt

Uppsökande verksamhet i företag för kompetensutveckling av anställd personal.

- Yrkeshögskola – kartläggning för yrkesutbildning för tillväxt

Uppsökande verksamhet och framtagande av modell fram för hur arbetet för nya utbildningar i Örebro ska bedrivas.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

- Vårdskapsutbildning

Örebro ska ha Sveriges bästa värdskap. Det goda värdskapet handlar om att få människor att känna sig välkomna. Projektet är en utbildningssatsning för främst de delar av näringsliv, kommun och organisationer som finns i "frontlinjen" mot besökare och nya företag.

4. Civila Samhället 1 mnkr

Örebro kommun är nationellt ledande i arbetet med att arbeta tillsammans med det civila samhället. Socialt företagande kommer att bli en stark del av ett växande och breddat arbetsliv. Kommunledningen väljer att satsa en miljon på att ge möjligheter till ett starkare civilsamhälle

5. Klimatsatsningar 5 mnkr

Generellt kostnadsökningsutrymme

Ett utrymme på 127 mnkr har avsatts för generella kostnadsökningar under 2010. Medlen är avsedda att täcka avtalsmässiga löneökningar och ofrånkomliga indexuppräknningar. Fördelning av utrymmet görs så snart det är möjligt utifrån bland annat kommande löneförhandlingar.

Medel har också reserverats centralt för volymökningar 2010 inom verksamheten för funktionshindrade, förskolan, försörjningsstöd samt kollektivtrafik

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

4.7 Driftbudgetramar för år 2010

Driftnämnd/anslag <i>Belopp i mnkr</i>	Budget 2009	Budget 2010
Barn och utbildning	2 414,3	2 394,9
Skolnämnd nordost	288,1	282,4
Skolnämnd nordväst	504,4	474,8
Skolnämnd sydost	526,5	521,2
Skolnämnd sydväst	379,0	358,2
Gymnasienämnd	384,6	363,1
Östernärke	87,5	82,1
Programnämnd	244,2	313,1
Social välfärd	2 316,6	2 119,8
Socialnämnd väster	342,4	202,1
Socialnämnd öster	206,9	150,9
Vård- och omsorgsnämnd väster	512,6	486,8
Vård- och omsorgsnämnd öster	639,1	597,4
Nämnd för funktionshindrade	616,9	641,1
Överförmyndaren	7,1	7,2
Programnämnd	-8,4	34,3
Samhällsbyggnad	657,4	634,1
Fastighetsnämnd	59,9	57,0
Miljönämnd	13,3	11,5
Teknisk nämnd exkl VA/avfall	137,3	129,5
Byggnadsnämnd	21,0	20,6
Kollektivtrafik	163,4	155,6
Mark	3,7	7,6
Kultur- och medborgarnämnd	149,7	144,4
Fritid- och turistnämnd	83,5	81,3
Glanshammar	3,8	3,9
Tysslinge	4,1	4,2
Osternärke	5,1	5,2
Programnämnd	12,6	13,3
Intäktfinansierade verksamheter	0,0	0,0
VA	0,0	0,0
Avfall	0,0	0,0
Vuxenutbildning o arbetsmarknad	205,1	416,4
Kommunledningen	34,1	32,9
Kommunledningskontoret	225,8	221,5
Stadsrevision	2,5	2,6
Valnämnd	1,5	2,1
Summa nämnder	5 857,3	5 824,3

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Driftnämnd/anslag <i>Belopp i mnkr</i>	Budget 2009	Budget 2010
KS förfogande	54,8	310,7
Kommungemensamma verksamheter	129,0	127,4
Nerikes Brandkår	62,7	64,0
Övrigt	66,3	63,5
Kommungemensamma statsbidrag	-140,6	-140,6
Flyktingstatsbidrag	-89,0	-89,0
Maxtaxa BO	-51,6	-51,6
Summa KS	43,2	297,5
FINANSIERING		
Personalförsäkring	-204,7	-210,0
Pensionskostnader	290,5	310,0
Semesterlöneskultsförändring	10,0	10,0
Kapitalkostnader	-345,0	-345,0
Försäljning tomträtter	0,0	0,0
Internt avkastn krav KFÖ	-51,1	-51,1
Avskrivning lån	0,2	0,2
Avgifter, ersättningar, intern ränta	0,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0
Summa finansiering	-300,1	-285,9
Driftbudget totalt	5 600,4	5 835,9

Tekniska nämnden har rätt att under år 2010 använda eget kapital (balanserat resultat) för att finansiera de kostnader för avgiftsfinansierade verksamheter som inte kan täckas med årets taxeintäkter. Fr.o.m. 2007 gäller enligt lagen om allmänna vattentjänster att överskott från Va-verksamheten måste åtgärdas antingen genom sänkt taxa eller avsättning till investeringsfond.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Arbetsgivaravgifter

Det interna personalförsäkringspåslaget för år 2010 har justerats till 40,13 % i enlighet kommunförbundets rekommendation. Nämndernas ramar har justeras för detta.

Avskrivningar och kapitalkostnader

Avskrivningarna motsvarar värdeminskningen på inventarier och anläggningar. Den årliga kostnaden för avskrivningarna beräknas till 220-230 mnkr under perioden.

Varje nämnd belastas med kapitaltjänstkostnader som består av två delar: internränta och avskrivningar. Internräntan för år 2010 är 4 %. Räntenivån gäller även för kommunens rörelsefastigheter.

Ramarna för mark och tekniska nämnden (väghållning) samt det interna avkastningskravet för rörelsefastigheter kommer att justeras för den ändrade räntan vid senare tillfälle.

4.8 Finansnettot

Finansnettot beräknas ge ett överskott med 50 mnkr per år 2010-2012. Beloppet förutsätter avkastning från Örebro Rådhus AB med 25 mnkr per år.

4.9 Investeringsbudget 2010

Investeringsbudgeten för år 2010 uppgår till totalt 439 mnkr, varav 345 mnkr avser investeringar i skattefinansierad verksamhet.

Finansiering sker i huvudsak med egna medel. Tomträttsförsäljningar under 2009 har stärkt kommunens likviditet med ca 100 mnkr.

Fastighetsinvesteringar med en bedömd investeringsutgift på 4 mnkr eller däröver ska prövas av kommunstyrelsen innan upphandling och byggstart. Externa hyreskontrakt ska också prövas av kommunstyrelsen i de fall investeringskalkylen beräknas till 4 mnkr eller högre.

Medborgarbudget är ett verktyg för att involvera medborgare i beslutsprocesser som nu används i Örebro kommun för första gången. Medborgarbudget i Örebro kommun innebär att kommunen överlåter till medborgarna att ta fram förslag och besluta om användningen av beloppet. I budgeten för år 2010 avsätts 0,5 mkr till medborgarbudget.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Investeringsbudget 2010-2012, belopp i tkr	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012
Fastighetsinvesteringar	164 300	50 000	50 000
Fastighetstekniska åtgärder	54 500	40 000	40 000
Lokalanpassningar	10 000	10 000	10 000
Skola/förskola	75 000		
Social välfärd	10 000		
Samhällsbyggnad	14 800		
Trafik och miljöinvesteringar	96 650	128 000	100 200
Stadens torg	21 000	14 000	14 000
Gustavsviksbron	12 500		
Aspholmen dubbelfältig cirk plats	1 500		
Södra vägen samt åtg till Adolfsbergsvägen	12 000		
Utfart till Södra infartsleden vid Radiatorvägen	500		
Gång	3 000	4 500	4 000
Cykel	4 500	5 500	5 500
Minskad trafik genom centrum		3 000	0
Trafikreglering	2 000	2 300	2 000
Godstransporter	700	1 000	1 000
Kombiterminal	0	50 000	50 000
Aktiva naturvårdsinsatser	8 000	10 000	10 000
Centrala friluftsbad	5 000		
Västers utveckling	5 000		
Kultur i city	1 000		
Tillgänglighetsåtgärder	5 000		
Medborgarbudget	500		
Tunnel under järnvägen Rudbecksgatan	0	22 000	
Natur/miljö	7 000	8 050	6 050
Park	4 200	5 500	5 500
Övrigt	3 250	2 150	2 150
Inventarier	69 000	74 500	74 500
Fordon	21 000	25 000	25 000
Centralt inköp PC	20 000	20 000	20 000
PN Bou	10 000	12 000	12 000
PN Sov	10 000	10 000	10 000
PN Sam inkl IT	4 000	5 000	5 000
Friidrottshall	1 500		
Konstnärlig utsmyckning	1 500	1 500	1 500
Kommunstyrelsen	1 000	1 000	1 000
Fastighetsförvärv	15 000	7 000	7 000
Skattefinansierad verksamhet	344 950	259 500	231 700
EPC-projekt	24 400	0	
Avgiftsfinansierade	69 500	64 500	
Investeringsbudget totalt	438 850	324 000	231 700

5 Ekonomi- och verksamhetsstyrning i Örebro

5.1 Styrningen i Örebro kommun

Inledning

Budgetens femte kapitel redovisar modellen för ekonomi- och verksamhetsstyrningen i Örebro kommun utifrån de tidigare kapitlen.

5.1.1 Utgångspunkter

Styrningen i Örebro kommun utgår från den grundläggande värderingen, de tre perspektiven och de övergripande målsättningarna som i huvudsak beskrivs i kapitel 1.

Kommunens grundläggande värdering – Medborgaren i centrum

Kommunens uppdrag definieras alltid av medborgarnas krav på vad den offentliga sektorn ska utföra och begränsas alltid av hennes behov av makt över sitt eget liv och hennes vilja att avstå från sina inkomster till den gemensamma offentliga sektorn genom skatter.

Medborgaren och hennes livschanser är kommunens huvudmål. Som elev, boende, brukare, klient, kund är hon alltid i centrum för kommunens verksamheter. Ingen kommunal verksamhet har sin egen verksamhet som självändamål. Medborgaren står i centrum. Detta innebär att hon självklart ska vara delaktig i de beslutsprocesser kommunen arbetar med. Väl informerade medborgare, som engageras tidigt i processerna, borgar för en god livskvalitet och en stabil demokrati.

Tre perspektiv

Kommunen ska i allt beslutsfattande, liksom i all utvärdering, uppföljning och återkoppling, använda sig av de tre perspektiven för att värdesäkra de kommunala verksamheterna. Kommunens uppfyllande av barn-, genus- och mångfaldsperspektiven ska ständigt aktualiseras i det vardagliga arbetet. En genomgripande process för att säkerställa detta arbete har initierats.

Kommunens övergripande målsättning

Kommunens övergripande målsättningar utgår från de tio uppföljningsuppdragen, kompletterat med den övergripande ekonomiska målsättningen.

- En ekonomi i balans.
- En ökad sysselsättning sett ur ett medborgarperspektiv
- Ett bättre klimat för företagande och näringsliv
- En bättre citymiljö och därigenom ökad cityhandel
- Fler elever som lämnar grund- och gymnasieskola med godkända betyg
- En gemensam värdegrund, syftande till ökad tolerans, ökad förståelse för mångfald

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

- och ökad trygghet
- Ett starkare civilt samhälle
- En organisation där makt, ansvar och befogenheter ligger nära medborgaren
- Ett ökat medborgarinflytande över den egna vardagen och över kommunala verksamheter och beslutsprocesser
- En minskad klimatpåverkan
- En trygg kommun

Styrande principer

De styrande principerna beskrivs i sin helhet i budgetens första och andra kapitel.

5.1.2 Kommunfullmäktiges styrning av nämnderna

Kommunfullmäktige styr nämnderna genom;

- reglementen för nämnder och styrelser,
- kommungemensamma program,
- mål och budgetramar,
- principer för resursfördelningsmodeller,
- resursfördelning vid eventuellt införande av kundvalsmodell,
- specifika uppdrag,
- tjänstegarantier.

Reglementen för nämnder och styrelser

I reglementena bestämmer kommunfullmäktige vilka ansvarsområden och uppgifter kommunstyrelsen och de olika nämnderna ska ha.

Kommungemensamma program

Örebro kommun har i dag sex övergripande program med politiska mål för demokrati, miljö, folkhälsa, integration, kultur och tillväxt.

Mål och ramar

Genom att fastställa mål styr kommunfullmäktige vad nämnderna ska uppnå inom sina respektive ansvarsområden. Fullmäktige beslutar och tilldelar programnämnderna och driftsnämnderna ekonomiska resurser genom rambudgetar.

Specifika uppdrag

Kommunfullmäktige kan ge nämnderna specifika uppdrag, oftast i samband med beslut om verksamhetsplan och budget.

Tjänstegarantier

Genom tjänstegarantier anger kommunfullmäktige vilken kvalitet som kommunens tjänster lägst ska ha.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

5.1.3 Ansvar och roller

Kommunstyrelsen leder och samordnar

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin följs, samt att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt.

Kommunstyrelsen ansvarar för frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och arbetstagarna.

Kommunstyrelsen har enligt Kommunallagen uppdraget att leda, styra och samordna kommunens verksamheter. I uppdraget ligger att med stöd av programnämnderna ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet och ansvara för den ekonomiska förvaltningen.

Genom policy ger kommunstyrelsen vägledning om vilket förhållningssätt organisationen förväntas ha inom ett antal områden, t.ex. medarbetarpolicy, ledarpolicy, informations- och kommunikationspolicy, upphandlingspolicy och arkivpolicy.

Kommunstyrelsen beslutar om lösningar som bidrar till ett effektivt resursutnyttjande, till exempel att kommunens verksamheter ska ha gemensamma system för ekonomiadministration respektive personaladministration.

Kommunstyrelsen ansvarar för att kommunen har en väl fungerande process för att följa upp verksamheterna, och att resultatet kan redovisas för medborgarna på ett tillfredsställande sätt, i samband med årsredovisningen.

Programnämndens ansvar

Uppdraget är att finansiera programområdets verksamheter utifrån kommunfullmäktiges uppdrag och mål. Detta sker genom den budget kommunfullmäktige fastställt och/eller upphandling. Programnämnden ansvarar för lokalförsörjningen inom sitt programområde.

Genom sina uppdrag till driftsnämnderna ser programnämnden till att det finns ett utbud som möter efterfrågan, samt att driftsnämndernas enheter eller externa anordnare, kan erbjuda tjänster till minst de kvalitetskrav som uppfyller målen. I uppdraget till driftsnämnden ska mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning finnas.

Programnämnden har ett uppföljnings- och utvärderingsansvar. Utvärderingen måste ge svar på vad som ska åstadkommas, vilket resultat som uppnås och vilka effekter det har i förhållande till nationella och kommunala mål samt kommunens uppföljningsuppdrag. Programnämnden ska ta reda på om processen/arbetssättet har lett till avsedd resultatförbättring och effekt på resultatet. I de fall resultaten bedöms som otillräckliga, ska metoder ifrågasättas och förändras.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Driftnämndernas ansvar

Uppdraget är att dels vara myndighetsnämnder, dels att se till så att utförarna av de kommunala tjänsterna till medborgarna, oavsett om de sker i traditionell kommunal regi, genom intraprenader, entreprenader eller genom upphandlade tjänster eller som valfrihetstjänster. Nämnden ska ta reda på om tjänsterna har utförts till brukarnas belåtenhet, på ett effektivt sätt och om enheterna har bidragit till måluppfyllelse av nationella och kommunala mål.

Årets verksamhet ska finansieras inom den ekonomiska ram som beslutats av Kommunfullmäktige/kommunstyrelsen respektive programnämnd och följer de mål och riktlinjer som fastställts i kommungemensamma mål och program. Budget och verksamhetsplan skall vara balanserad mot ekonomisk ram samt redovisa riktlinjer för ekonomi- och verksamhetsstyrning inom förvaltningen.

Driftnämnderna ska i budgeten avsätta erforderligt utrymme för oförutsedda kostnadsökningar. Driftnämnderna ska under året lämna rapporter till programnämnd med beräknat årsresultat. Programnämnderna rapporterar i sin tur till kommunstyrelsen.

Om de ekonomiska rapporterna under året redovisar ett beräknat budgetunderskott, ska nämnderna besluta om åtgärder för att verksamheten ska kunna finansieras inom de ekonomiska ramarna och lämna en rapport till kommunstyrelsen om vidtagna åtgärder. Rapporten ska lämnas i samband med budgetuppföljningarna.

Ändras förutsättningarna under året ansvarar respektive nämnd för att anpassa verksamheten inom given budgetram.

Alla beslut om ny eller utökad verksamhet måste innehålla en redovisning av hur denna förändring ska finansieras.

Va- och avfallsverksamheterna ska finansieras med avgifter och normalt redovisa ett nollresultat. Tekniska nämnden har ett långsiktigt ansvar för dessa verksamheters resultat, tillgångar, skulder och eget kapital.

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Förvaltningschefernas ansvar

Förvaltningschefernas ansvar är att:

- vara chef för och leda förvaltningens arbete,
- ansvara för att verksamheten utformas och genomförs så att nationella och kommunala mål samt verksamhetsmål och kvalitetsmål uppnås inom fastställda ekonomiska ramar,
- ansvara för myndighetsutövning,
- utöva personal- och arbetsmiljöansvar,
- ansvara för IT-system där ansvaret inte ligger på annan nivå i organisationen,
- svara för en fortlöpande god kontakt med brukarna,
- utifrån kommunens samlade uppdrag verka för helhetssyn i förvaltningens arbete,
- delta i kommungemensamt arbete,
- samverka och utveckla verksamheten med andra aktörer och intressenter inom och utanför kommunen,
- delegera ansvar och befogenheter till lägsta effektiva nivå.

Förvaltningschefen ansvarar för att verksamheten genomförs inom de ramar och riktlinjer som nämnden anger i internbudget och verksamhetsplan.

Förvaltningschefen ansvarar för att nämnden får regelbundna ekonomiska rapporter om ekonomiskt resultat och utveckling av verksamhetskostnader.

Om de ekonomiska rapporterna redovisar ett budgetunderskott för helåret, skall förvaltningschefen snarast redovisa alternativa åtgärdsförslag med konsekvensbeskrivningar till nämnden, som möjliggör att driftskostnaderna skall kunna finansieras inom den ekonomiska ramen.

Förvaltningschefen ska direkt lämna information till kommundirektören respektive programchefen, om större budgetavvikelser under året samt om beräknad resultateffekt av föreslagna åtgärder.

6 Uppföljningsuppdrag

Övergripande

Programnämnderna får under året uppdrag att följa upp, utvärdera och återkoppla följande strategiska utvecklingsområden. Samtliga programnämnder ska arbeta med samtliga uppföljningsuppdrag. Det åligger programnämnderna att utvärdera genomförda insatser och erhållna resultat på driftnämnds, förvaltnings- respektive verksamhetsnivå. Redovisning ska ske över- siktligt i delårsprognosen och huvudsakligen i bokslut enligt nedan

Kommungemensamma uppföljningsuppdrag	Kommunfullmäktiges prioriterade frågeställningar	Metodansvarig	Redovisningsdokument
<p>Sysselsättning Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att öka sysselsättningen i kommunen?</p>	Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?	Kommunledningskontoret	Bokslut och delårsbokslut
<p>Företagande och näringsliv Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att förbättra klimatet för företagande och näringsliv?</p>	Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?	Kommunledningskontoret	Bokslut
<p>Stadsmiljö Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att förbättra miljön i Örebro city och för att öka cityhandelns attraktionskraft</p>	Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?	Kommunledningskontoret	Bokslut och delårsbokslut
<p>Grundskola Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att öka möjligheten för fler elever att lämna skolan med godkända betyg?</p>	Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?	Kommunledningskontoret	Bokslut och delårsbokslut

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Kommungemensamma uppföljningsuppdrag	Kommunfullmäktiges prioriterade frågeställningar	Metodansvarig	Redovisningsdokument
<p>Värdegrund Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att öka förståelsen för behovet av en gemensam värdegrund, syftande till ökad tolerans, ökad förståelse för jämställdhet, mångfald och ökad trygghet?</p>	<p>Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?</p>	Kommunledningskontoret	Bokslut
<p>Civila samhället Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att öka örebroarnas aktiva deltagande i det civila samhället?</p>	<p>Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?</p>	Kommunledningskontoret	Bokslut
<p>Makt och ansvar Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att flytta makt, ansvar och befogenheter så långt ut i organisationen som möjligt?</p>	<p>Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?</p>	Kommunledningskontoret	Bokslut
<p>Egenmakt Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att öka medborgarnas inflytande över sin egen vardag och inflytandet över kommunala verksamheter och beslutsprocesser?</p>	<p>Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?</p>	Kommunledningskontoret	Bokslut
<p>Klimatpåverkan Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att minska klimatpåverkan?</p>	<p>Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?</p>	Kommunledningskontoret	Bokslut
<p>Trygghet Vilka åtgärder har nämnden vidtagit för att skapa en trygg kommun för alla medborgare, oavsett bakgrund, ålder, kön, etnisk identitet och så vidare?</p>	<p>Vilka resultat har uppnåtts? Vilka analyser kan göras av sambandet mellan vidtagna åtgärder och uppnådda resultat? Vilka förbättringsåtgärder planeras för kommande budgetår?</p>	Kommunledningskontoret	Bokslut

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

7 Mål för god ekonomisk hushållning

Mål för god ekonomisk hushållning	KF:s krav på verksamhetsuppföljning (indikatorer)	Berörd nämnd	Metod för uppföljning
1. Sjukfrånvaron för anställda kvinnor och män ska minska årligen	- Sjukfrånvaro i % av arbetstid fördelat på kön och ålder	Samtliga nämnder	Personalstatistik
2. Andelen anställda män ska öka inom programområdena Barn och Utbildning samt Social Valfärd	- Andelen män inom respektive verksamhetsområde	Samtliga nämnder inom Programområdena	Personalstatistik
3. Andelen elever som lämnar grundskolan med kunskaper som ger behörighet till gymnasiestudier på nationella program ska öka	- Andel elever som lämnar grundskolan med behörighet till gymnasiestudier på nationella program fördelat på kön och bakgrund (salsa). Resultatet ska även redovisas per skola.	Programnämnd BoU, Skolnämnderna	Verksamhetsstatistik
	- Andel elever som lämnar grundskolan med godkända betyg fördelat på kön och bakgrund (salsa). Resultatet ska även redovisas per skola.	Programnämnd BoU, Skolnämnderna	Verksamhetsstatistik
4. Andelen elever med behörighet till högskolestudier ska öka	- Andelen elever med behörighet till högskolestudier fördelat på kön, svensk eller utländsk bakgrund	Gymnasienämnd PN BoU	Verksamhetsstatistik
5. Av den totala tiden i hemvården ska andelen tid hos brukarna öka	- Effektiv brukartid av personaltid	PN SoV, Vård och omsorgsnämnd	

Budget 2010 och flerårsplan år 2011-2012

Mål för god ekonomisk hushållning	KF:s krav på verksamhetsuppföljning (indikatorer)	Berörd nämnd	Metod för uppföljning
6. Genomsnittlig väntetid till bostad med särskild service ska minska	- Genomsnittlig väntetid till bostad med särskild service	PN SoV Nämnden för funktionshindrade	Verksamhetsstatistik
7. Antal hushåll med försörjningsstöd ska minska	- Antal hushåll med försörjningsstöd fördelat på kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund, med eller utan barn	VuxAm	Verksamhetsstatistik
8. Andel personer som har gått vidare till studier resp. arbete efter avslutade arbetsmarknadsåtgärder.	- Andel personer som har gått vidare till studier resp. arbete efter avslutade arbetsmarknadsåtgärder fördelat på kön, svensk eller utländsk bakgrund	VuxAm	Verksamhetsstatistik
9. Den genomsnittliga introduktionstiden för flyktingar ska inte vara längre än 2 år	- Genomsnittlig introduktionstid för flyktingar	VuxAm	Verksamhetsstatistik
10. Energianvändningen i kommunens fastigheter/lokaler ska minska genom aktiva åtgärder	- Energianvändning i kommunägda fastigheter fördelat på energislag, el, fjärrvärme, biobränsle, solenergi och eldningsolja	Fastighetsnämnden PN Sam	Verksamhetsstatistik
11. Halterna av kemikalier ska minska i råvattnet vid kommunens råvattenintag.	- Halter av mätbara icke naturliga kemikalier i råvatten respektive dricksvatten	Tekniska nämnden	Kontinuerliga mätningar